

Exempli Gratia

1 (3)

2007

SESJA JUBILEUSZOWA

60 - *lecie*

PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
w GDAŃSKU

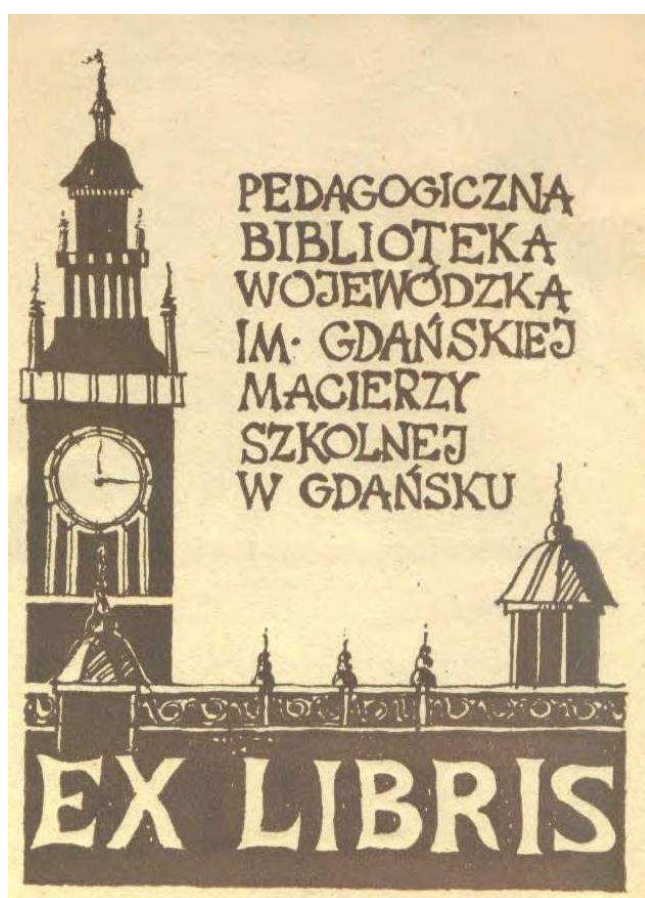
Materiały sesyjne



PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA W GDAŃSKU

im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej

80-401 Gdańsk, Al. Gen. J. Hallera 14, tel./fax: (0-58) 344-01-68



PEDAGOGICZNA
BIBLIOTEKA
WOJEWÓDZKA
IM. GDAŃSKIEJ
MACIERZY
SZKOLNEJ
W GDAŃSKU

EX LIBRIS

MATERIAŁY SESYJNE

SESJA JUBILEUSZOWA



60 - *lecie*
**PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
w GDAŃSKU**

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej

Organizacja sesji:

*Małgorzata Klos – Dyrektor PBW w Gdańsku
Beata Symbor – Wicedyrektor PBW w Gdańsku
Zdzisława Woźniak-Lipińska, Halina Menegon-Kozel, Aleksandra Kirczyk.
Małgorzata Stiburska, Ludwik Pasierbiewicz, Waldemar Krótki, Elżbieta Miszkier*

PATRONAT HONOROWY SESJI

Minister Edukacji Narodowej
Pomorski Kurator Oświaty
Marszałek Województwa Pomorskiego
Prezydent Miasta Gdańska

PATRONAT MEDIALNY SESJI



ISSN 1897-5348

Redakcja

*Halina Menegon-Kozel
Katarzyna Podobińska
Beata Symbor
Małgorzata Zienkiewicz*

Skład

Halina Menegon-Kozel

Wydawca

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku
80-401 Gdańsk, Al. Gen. J. Hallera 14, tel/fax:: (058) 344-01-68,
www.pbw.gda.pl

SPIS TREŚCI

MATERIAŁY SESYJNE

- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku – historia i współczesność*
mgr Małgorzata Kłós
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku5
- Polska Macierz Szkolna w Gdańsku jako inicjator przedsięwzięć kulturalno – oświatowych Polonii gdańskiej*
dr Piotr Semków
Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku.....13
- Biblioteki Polskie w Wolnym Mieście Gdańsku*
dr Iwona Zachciał
Zakład Nauki o Książce Uniwersytetu Gdańskiego23

MATERIAŁY TOWARZYSZĄCE

- Ludzie i Książki – 60 lat wspomnień 1946-2006 (fragment prezentacji multimedialnej)*
mgr Halina Menegon-Kozel
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku31
- PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
W GDAŃSKU 1946-2006 (wystawa towarzysząca)*
mgr Halina Gorzynik-Wójtewicz, mgr Beata Korpyta, mgr Bożena Serej
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku37
- MACIERZ SZKOLNA W GDAŃSKU 1921-1939 (wystawa towarzysząca)*
mgr Anna Zaperty, mgr Jadwiga Blacharska
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku41

MATERIAŁY PODSUMOWUJĄCE

- 60-lecie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku*
mgr Magdalena Schramm
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku47
- Życzenia i gratulacje49
- Prezentacja multimedialna *Ludzie i Książki – 60 lat wspomnień 1946-2006* na płycie CD
mgr Halina Menegon-Kozel

MATERIAŁY
SESYJNE

mgr Małgorzata Kłos
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Gdańsku

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku – historia i teraźniejszość – wystąpienie dyrektora Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku Małgorzaty Kłos

Dzień dzisiejszy – 2 czerwca jest dla Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku znaczący. To właśnie 2 czerwca, 60 lat temu, wpisano do inwentarza bibliotecznego pierwszą książkę. Był to słownik dwustronny angielsko-polski i polsko-angielski, wydany w 1940 roku w Księgarni Goldmana w Krakowie.



Pierwszy wpis do księgi inwentarzowej znajduje się pod datą 2 czerwca 1946 roku

Natomiast 30 lat temu, również 2 czerwca, na uroczystej sesji, zorganizowanej w Ratuszu Staromiejskim w Gdańsku, decyzją Kuratorium Oświaty i Wychowania, z inicjatywy dr Marii Etmańskiej, nadano bibliotece imię Gdańskiej Macierzy Szkolnej – stowarzyszenia powstałego w 1921 roku. W sesji uczestniczyli, żyjący wówczas, działacze tego stowarzyszenia, które w okresie międzywojennym odgrywało wiodącą rolę w inspirowaniu wielu działań o charakterze kulturalno-patriotycznym w Wolnym Mieście Gdańsku.



Kazimierz Jasiulaniec

Absolwent Wydziału Humanistycznego Wileńskiego Uniwersytetu im. Stefana Batorego, były pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie. W roku 1945 przybył do Gdańska, gdzie w Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego objął funkcję organizatora i wizytatora bibliotek. Jego zasługą było zorganizowanie w 1946 roku Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej, jednej z 200 placówek, jakie powstały przy Jego aktywnym udziale.

Założycielem biblioteki, która miała przede wszystkim służyć nauczycielom oraz osobom uczącym się w ówczesnym Pedagogium w Gdańsku Oliwie, był Kazimierz Jasiulaniec - wizytator bibliotek Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego, absolwent Uniwersytetu Stefana Batorego, a przed wojną pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie. Był on również pierwszym kierownikiem i organizatorem placówki, która powstała jako Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna.



Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna w Sopocie. Budynek przy ul. Curie Skłodowskiej 10/12, gdzie mieściła się pierwsza siedziba Biblioteki

Początkowo mieściła się w zaledwie jednej sali w budynku przy ulicy Marii Curie-Skłodowskiej 10/12 w Sopocie, który Kuratorium przeznaczyło dla swoich pracowników. W pomieszczeniu, w którym ulokowano bibliotekę znajdowały się biblioteczne stoły i oszklone szafy, a to dlatego, że przed wojną znajdowała się tu czytelnia towarzystwa religijnego przy ewangelickiej parafii. Co ciekawe, oszklone szafy służą bibliotece po dzień dzisiejszy i możemy je oglądać m.in. w Czytelni.

Biblioteka pedagogiczna, finansowo i organizacyjnie, podlegała Kuratorium. Jej księgozbiór w początkowym okresie składał się z darów pozyskanych przez założyciela i jego przyjaciół. Oficjalnie została otwarta dla użytkowników we wrześniu 1946 roku.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że tradycja zakładania bibliotek dla nauczycieli sięga w Polsce okresu międzywojennego, kiedy to na bazie działów nauczycielskich bibliotek szkolnych, powstawały przy inspektoratach okręgów szkolnych biblioteki pedagogiczne. W latach 20-tych założono, między innymi biblioteki pedagogiczne w takich miastach jak: Kraków, Łódź czy Poznań. Po II wojnie światowej (w 1946 roku) w strukturach Ministerstwa Oświaty powołano do życia Naczelną Dyrekcję Bibliotek. To ona opracowała projekt okręgowej biblioteki pedagogicznej i wyznaczyła dla niej zadania. Sieć bibliotek pedagogicznych w latach 1946-1950 składała się z bibliotek wojewódzkich (zwanymi centralnymi lub okręgowymi) i działów nauczycielskich bibliotek szkolnych.

W 1951 roku Ministerstwo Oświaty wydało pierwszy akt prawny, regulujący zasady funkcjonowania bibliotek pedagogicznych. Zawierał zarządzenie o powołaniu bibliotek pedagogicznych oraz ramowy statut pedagogicznej biblioteki wojewódzkiej, którą określał jako bibliotekę specjalną, mającą zaspokoić potrzeby intelektualne nauczycieli i innych pracowników oświaty, pedagogów – naukowców i osób przygotowujących się do zawodu nauczycielskiego. Bibliotekom tym wyznaczono następujące zadania: prowadzenie działalności bibliograficznej, informacyjnej, wychowawczej, kulturalno-oświatowej, instrukcyjno-metodycznej, współdziałanie w organizowaniu działalności społecznej w zakresie rozwoju czytelnictwa, a także jako główne zadanie – prowadzenie działalności w zakresie kształcenia i doskonalenia pracowników pedagogicznych. Tak więc na mocy zarządzenia ministra oświaty z dnia 21 maja 1951 roku Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna w Sopocie otrzymała status wojewódzkiej. Jak inne pedagogiczne biblioteki wojewódzkie w kraju miała obowiązek organizacji i opieki merytorycznej nad powiatowymi bibliotekami pedagogicznymi. W 1951 roku w województwie gdańskim powstało ich 6: w Kościerzynie, Kwidzynie, Lęborku, Starogardzie Gdańskim, Tczewie i Elblągu, a w następnym w Gdyni, Kartuzach, Malborku, Pruszczu Gdańskim, Sztumie i Wejherowie. Najpóźniej powstały biblioteki w Nowym Dworze Gdańskim, Pucku (1959) i w Sopocie (1969).

Do 1975 roku sieć bibliotek pedagogicznych w województwie gdańskim obejmowała Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Gdańsku i 15 placówek, mających swoje siedziby w miastach powiatowych. Reforma administracyjna z 1975 roku sprawiła, że w obrębie nowego województwa gdańskiego znalazło się zaledwie 9 bibliotek: w Gdyni, Kartuzach, Kościerzynie, Pruszczu Gdańskim, Pucku, Sopocie, Starogardzie Gdańskim, Tczewie i Wejherowie. Dawne biblioteki powiatowe stały się filiami Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku.

Kolejne rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10.08.1992 roku, w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli, dało możliwość łączenia ich z bibliotekami pedagogicznymi. Zwolennikiem takiego rozwiązania była ówczesna Kurator Oświaty w Gdańsku. To spowodowało, że na mocy wydanej przez nią decyzji z dnia 22 lutego 1993 roku, z dniem 1 czerwca nastąpiło połączenie Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką. Nowej instytucji dano nazwę Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Filie biblioteki automatycznie stały się filiami Centrum. Taka sytuacja trwała do 1999 roku, kiedy to kolejna reforma administracyjna sprawiła, że organem prowadzącym dla Centrum stał się Samorząd Województwa Pomorskiego. Jego władze zdecydowały o wydzieleniu biblioteki ze struktury Centrum. W ten sposób, po 6 latach biblioteka odzyskała samodzielność. Reforma administracyjna z 1999 roku spowodowała również, że w obrębie nowego województwa pomorskiego, znalazły się filie z dawnego województwa bydgoskiego i elbląskiego. Gdańska placówka zyskała 5 kolejnych filii: w Chojnicach, Kwidzynie, Nowym Dworze Gdańskim, Malborku i Sztumie. Ostatnia zmiana w strukturze biblioteki miała miejsce w 2002 roku, kiedy to Filia w Kartuzach, na mocy porozumienia pomiędzy Samorządem Województwa Pomorskiego a Starostwem Powiatowym, stała się częścią Powiatowego Ośrodka Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Kartuzach.

W 60-letniej historii biblioteka zmieniała siedzibę trzykrotnie. Powód zawsze był ten sam – brak miejsca na powiększający się księgozbiór i w związku z tym brak możliwości rozwoju placówki.



W 1952 roku przeniesiono ją z Sopotu do Gdańska – Wrzeszcza, do budynku przy ulicy Liebermana 36 (obecna ul. Waryńskiego), gdzie funkcjonowała przez cztery lata.



W 1956 roku otrzymała lokal w budynku przy ul. Wały Jagiellońskie 24. Ostatnia przeprowadzka miała miejsce 1973 roku. Bibliotekę przeniesiono ponownie do Gdańska Wrzeszcza, gdzie otrzymała obecną lokalizację w zabytkowym budynku z czerwonej cegły, który zbudowano na początku XX wieku na cele oświatowe.



Historia każdej instytucji to przede wszystkim historia pracujących w niej ludzi. W miarę rozwoju biblioteki, powstawania nowych wydziałów, przyrastania jej zbiorów i pozyskiwania nowych czytelników zwiększała się również obsada placówki. Przez lata przewinęło się przez bibliotekę wielu wspaniałych, oddanych swojej pracy ludzi. W tym miejscu mogłabym wymienić poszczególnych pracowników i ich zasługi dla polskiej oświaty, ale zajęło by to zbyt dużo czasu, dlatego też ograniczę się tylko do wymienienia osób, które kierowały biblioteką od momentu jej powstania. Po Kazimierzu Jasiulańcu, opiekę nad placówką, z ramienia Kuratorium, sprawowała Jadwiga Jasiewicz. Natomiast od 1949 roku kierowała biblioteką – z przerwami – do sierpnia 1975 roku żona

Kazimierza Jasiulańca – Leokadia Jasiulaniec. W krótkim okresie od września 1952 roku do lutego 1953 roku dyrektorem biblioteki był Stanisław Błasiński, a w latach 1958-1961 Edward Chabior. Od września 1975 roku do połowy 1999 roku placówką kierowała dr Maria Etmańska – historyk z zacięciem bibliofilskim. Po rozdzieleniu CEN i PBW, dyrektor Etmańska przeszła na emeryturę, a jej miejsce zajęła dotychczasowa kierownik Wydziału Informacyjno-Bibliograficznego, Lucja Ćwiok, która obowiązki dyrektora pełniła do 24 maja 2004 roku, w 2005 roku przeszła na emeryturę.

Biblioteka pedagogiczna zawsze była ściśle związana z procesem kształcenia i doskonalenia nauczycieli. Budowała swoją ofertę z myślą o pedagogach oraz osobach przygotowujących się do tego zawodu. Była jednakże zawsze otwarta na innych czytelników, zainteresowanych jej specjalistycznym księgozbiorem. Od początku placówka współpracowała z uczelniami na terenie Gdańska, zwłaszcza z bibliotekami uczelnianymi w zakresie gromadzenia zbiorów. Do 1970 roku pełniła poniekąd funkcję biblioteki głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Po utworzeniu Uniwersytetu Gdańskiego rozszerzył się znacznie krąg odbiorców jej usług.

Szczególny boom na usługi bibliotek pedagogicznych nastąpił w kraju na początku lat 90-tych wraz z rozwojem prywatnego szkolnictwa wyższego. Na zainteresowanie ofertą bibliotek miała również wpływ ostatnia reforma oświaty, która zmieniła sposób awansu nauczycieli i zmotywowała tę grupę do uzupełniania kwalifikacji i do permanentnego doskonalenia zawodowego. Pod koniec lat 90-tych liczba czytelników w stosunku do końca lat 70-tych wzrosła o 85%.

Obecnie z biblioteki pedagogicznej korzystają poza nauczycielami, studenci kierunków pedagogicznych wyższych szkół państwowych, a także wyższych szkół prywatnych. Biblioteka współpracuje z Gdańską Wyższą Szkołą Humanistyczną, Ateneum Szkołą Wyższą oraz Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej. Od 2005 roku czytelnikami biblioteki zostają również maturzyści, którym biblioteka oferuje, poza księgozbiorem, także pomoc nauczycieli bibliotekarzy przy zbieraniu materiałów do prezentacji.

W zasobach gdańskiej placówki i jej 13 filii, które na terenie swojego działania de facto pełnią rolę bibliotek naukowych, łącznie znajduje się ponad pół miliona jednostek inwentarzowych. Warto podkreślić, że pod względem zasobności zbiorów placówka gdańska należy do jednych z większych bibliotek pedagogicznych w Polsce. Ciekawy zbiór stanowią w jej zasobach przedwojenne książki pedagogiczne: podręczniki oraz książki metodyczne w języku niemieckim. W zbiorach z XIX wieku i z pierwszej połowy XX wieku mieści się cała klasyka pedagogiczna polska i wiele dzieł z pedagogiki zagranicznej.

W gromadzeniu zbiorów, zgodnie ze statutem placówki, dążymy do kompletności księgozbioru w zakresie nauk pedagogicznych, psychologicznych, społecznych i pokrewnych, kierując się potrzebami nauczycieli oraz studentów kierunków pedagogicznych. Na zbiory biblioteki składają się dokumenty piśmiennicze i niepiśmiennicze: książki, czasopisma, zbiory specjalne. Pracownicy Wydziału

Informacyjno-Bibliograficznego tworzą „Bieżącą Bibliografię Edukacyjną”. W posiadaniu biblioteki jest także 1,5 tysięczny zbiór wydawnictw „drugiego obiegu” z okresu PRL.

Nauczyciele bibliotekarze Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku współpracują z bibliotekarzami szkolnymi, wspierając ich w realizacji ścieżek międzyprzedmiotowych, takich jak: edukacja czytelnicza i medialna, edukacja regionalna oraz edukacja europejska.

Doskonałe warunki, pozwalające na urozmaicenie i wzbogacenie procesu dydaktycznego, stwarza – funkcjonujący w strukturze organizacyjnej placówki – Wydział Zbiorów Specjalnych, składający się z Muzeum Oświaty Pomorskiej i Regionalnej Izby Edukacyjnej. W wydziale tym można zapoznać się z dokumentami życia społecznego dotyczącymi oświaty. Znajdują się tu m.in. rękopisy, fotografie, stare sprzęty i pomoce szkolne. Do rzadkich, a jednocześnie bardzo cennych eksponatów Wydziału należą XIX-wieczne kroniki szkolne z małych, wiejskich szkół pomorskich.

Wiedza nauczycieli biblioteki pedagogicznej służy nie tylko nauczycielom bibliotekarzom pracującym w szkołach, ale jest również przekazywana uczestnikom różnych form doskonalenia, organizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, słuchaczom Pomaturalnego Studium Zawodowego Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, studentom kierunku bibliotekoznawstwo Uniwersytetu Gdańskiego, a także studentom szkół prywatnych w ramach szkoleń bibliotecznych.

Biblioteka współpracuje z wieloma instytucjami i stowarzyszeniami, zajmującymi się szeroko rozumianą edukacją. Wymienię tylko niektóre. Od 2004 roku, promując bezstresową metodę nauki ortografii, współpracuje z Pomorskim Studium Wdrożeń Dydaktycznych i Polskim Towarzystwem Dysleksji przy organizowaniu ogólnopolskiego konkursu ortograficznego. Co roku, w maju, przygotowuje program obchodów Tygodnia Bibliotek, zainicjowanego przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Stałym partnerem biblioteki jest od grudnia 2000 roku, założone przez pracowników placówki, Towarzystwo Przyjaciół PBW w Gdańsku, które wspiera bibliotekę przede wszystkim w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych oraz dba o jej promocję w środowisku lokalnym.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku proponuje swoim klientom coraz szerszą, różnorodną i bardziej atrakcyjną ofertę. Od 2003 roku jest organizatorem imprez w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki. W ubiegłym roku, włączając się w akcję Fundacji ABCXXI „Cała Polska czyta dzieciom” zaproponowała nauczycielom nową formę zajęć dla uczniów młodszych klas szkół podstawowych - tzw. Akademię Czytania Bajek. Zajęcia dla najmłodszych uczniów, rozwijające zainteresowania oraz kształtujące nawyki czytelnicze, odbywają się w specjalnie do tego celu przygotowanej sali z ciekawą scenografią i rekwizytami.

W lutym br., dzięki dodatkowemu wsparciu ze strony Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, otwarto w całej placówce Internetowe Centra Informacji Multimedialnej, w ramach projektu realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Centra umożliwiły wszystkim zainteresowanym bezpłatny dostęp do Internetu w bibliotece, korzystanie z edukacyjnych programów multimedialnych, dostępnych w zasobach biblioteki, a także dały możliwość wymiany informacji oświatowej pomiędzy placówkami. Biblioteka prowadzi stałe działania nad dostosowaniem realizacji zadań edukacyjnych do standardów europejskich, mając na uwadze cele zapisane w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego*. W ostatnim okresie poczyniono zintensyfikowane starania nad rozwiązaniem problemu kompleksowej komputeryzacji gdańskiej placówki i jej filii. Wierzę, że wobec postulatów kształtowania społeczeństwa informacyjnego, władze zwierzchnie umożliwią gdańskiej placówce zakup odpowiedniego systemu komputerowego, tak by biblioteka mogła sprostać wciąż rosnącym wymaganiom czytelników, a przede wszystkim, by mogła udostępniać katalogi – informację o zbiorach - poprzez Internet. Dobry system umożliwi placówce współpracę z innymi bibliotekami w zakresie budowy wspólnych zasobów wiedzy. Biblioteka ma wielkie szanse wejścia do grona bibliotek naukowych Trójmiasta, wykorzystujących zintegrowany program Virtua. Nie ukrywam, że w tym zakresie liczymy na pomoc i przychyłność władz Samorządu Województwa Pomorskiego, którym w tym miejscu bardzo dziękuję za dotychczasowe działania na rzecz poprawy jakości usług, świadczonych przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Gdańsku. Dziękuję również wszystkim darczyńcom biblioteki i jej przyjaciółom.

dr Piotr Semków
Biuro Edukacji Publicznej
Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku

Polska Macierz Szkolna w Gdańsku jako inicjator przedsięwzięć kulturalno-oświatowych Polonii gdańskiej

W 1931 roku – w dziesięciolecie Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku – nauczyciel Gimnazjum Polskiego Bronisław Gaweł opublikował własnym sumptem broszurę, w której napisał: „Macierz Szkolna nie ma zamiaru polonizować Niemców, bo Polacy potrafią i chcą uszanować ich język i przywiązanie do ich narodu. Zadaniem Macierzy Szkolnej jest jedynie wyłącznie obrona przed dalszym germanizowaniem osób pochodzenia polskiego, troska o pielęgnowanie języka i ducha polskiego wśród Polaków oraz obrona praw przyznanych Polakom w Wolnym Mieście Gdańsku w obowiązujących kontaktach, umowach i ustawach zgodnie z istniejącym statutem politycznym Wolnego Miasta Gdańska. Zadania Macierzy mają szczególne znaczenie ponieważ germanizacja w Gdańsku kwitnie w dalszym ciągu. Prowadzą ją przede wszystkim różne organizacje niemieckie w szczególności organizacje o charakterze charytatywnym i religijnym”¹. Rzeczywiście, sytuacja, w której znalazła się niespełna dziesięcioprocentowa mniejszość polska w Wolnym Mieście Gdańsku, w ciągu całego dwudziestolecia międzywojennego wymagała wiele wysiłku i starań, by zachować tożsamość narodową i nie dopuścić do całkowitego wynarodowienia Polonii w Gdańsku².

Jednym z ogniw walki o polskość w Gdańsku stała się Polska Macierz Szkolna, która powstała 26 września 1921 r. (data zebrania organizacyjnego) i była kontynuatorką nurtu oświatowego funkcjonującego już od końca XIX w. na ziemiach polskich i na obczyźnie. Założycielami Gdańskiej Macierzy Szkolnej byli: dr Franciszek Kubacz, ks. Leon Miszewski, Franciszek Belling, Stanisław Dobrucki, Teofil Kopczyński, Teofil Kuhn, Stanisław Kuhnert, Jan Kwiatkowski, Paweł Langmesser, Adam Lercel,

¹ GAWEŁ, B. *O polskość w Gdańsku* : dziesięciolecie Gdańskiej Macierzy Szkolnej. Warszawa : nakł. autora, 1931, s. 11.

² Szerzej na temat ludności polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku zob. np.: DRZYCIMSKI, A. *Polacy w Wolnym Mieście Gdańsku (1920–1933)* : polityka Senatu gdańskiego wobec ludności polskiej. Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1978, s. 37–38.

DZIEWULSKI, S. *Ludność Wolnego Miasta Gdańska*. Warszawa, 1924, s. 7.

KIJEŃSKI, T. Ilu jest Polaków na terenie Wolnego Miasta Gdańska. *Rocznik Gdański*. 1928/1929, t. 2/3, s.113-122.

STĘPNIAK, H. *Ludność polska w Wolnym Mieście Gdańsku (1920–1939)*. Gdańsk : Stella Maris, 1991, s. 37-39.

MIKOS, S. Struktura społeczna i problem narodowościowy w Wolnym Mieście Gdańsku. *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Historia*. 1975, z. 4, s. 76-77.

SEMKÓW, P. *Polityka Trzeciej Rzeszy wobec ludności polskiej na terenie byłego Wolnego Miasta Gdańska w latach 1939–1945*. Toruń : Adam Marszałek, cop. 2001, s. 27-33.

pisarz Stanisław Przybyszewski, Ernst Adam ze Lwowa i Edward Heiman-Jarecki z Łodzi³. Członkowie Macierzy dzielili się na trzy kategorie: dożywotnich – wpłacających jednorazowo 200 zł, zwyczajnych o składce w wysokości 1 zł miesięcznie, wspierających – wnoszących składkę w dowolnej kwocie – jednak początkowa została ustalona na 20 gr. W styczniu 1930 r. Macierz Szkolna liczyła 200 członków dożywotnich (54 z terenu gdańskiego, 135 z Polski, 11 zagranicznych), 1476 członków zwyczajnych (806 gdańszczytan, 670 z Polski) i 402 członków wspierających (126 z Wolnego Miasta Gdańska i 276 z Polski). Do 1929 r. struktura Macierzy Szkolnej wyglądała następująco: Dział I - do spraw Ochronek, Dział II - Szkół Powszechnych, Dział III - Szkół Średnich (Gimnazjum), Dział IV - Szkół Zawodowych, Dział V - Oświaty Pozaszkolnej, Dział VI - Propagandy, Dział VII - Techniczny, Dział VIII - Administracyjny, Dział IX - Finansowy. W roku 1923 Gdańska Macierz Szkolna nawiązała współpracę z innymi tego typu stowarzyszeniami w Polsce. Utworzono wówczas Wydział Wykonawczy Polskich Towarzystw Oświatowych, który w 1926 r. przemianowano na Zjednoczenie Polskich Towarzystw Oświatowych, które zajmowało się kontaktem pomiędzy poszczególnymi towarzystwami, doskonaleniem działalności, propagandą oraz wymianą doświadczeń. W działalności Zjednoczenia wyróżniali się delegaci gdańscy – Tadeusz Czarnowski i wieloletni dyrektor Gimnazjum Polskiego Jan Augustyński⁴.



Celem głównym działalności Macierzy było popieranie rozwoju polskiego szkolnictwa i polskiej oświaty w Gdańsku. Zgodnie ze słowami Stanisława Pigonia: „Dokonujący się w Rzeczypospolitej Polskiej wspaniały renesans polskiej energii edukacyjnej żywić się winien zbiorowym pilnym zamysłem, współpracą całego narodu”⁵

³ STĘPNIAK, *Ludność polska w Wolnym Mieście Gdańsku (1920-1939)*, s. 380.

⁴ POLAK, H. *Szkolnictwo i oświata polska w Wolnym Mieście Gdańsku 1920-1939*, Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Oddział, 1978, s. 118-119.

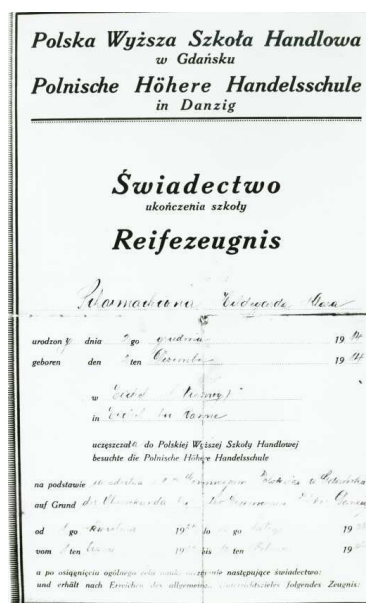
⁵ PIGOŃ, S. *Do podstaw wychowania narodowego*. Lwów : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1920, s. 2.

od samego początku swego istnienia organizacja ta przystąpiła do szeroko rozumianego procesu oświatowego wśród Polonii gdańskiej.

Sprawę szkolnictwa polskiego w Gdańsku regulował art. 104 traktatu wersalskiego, art. 33 konwencji paryskiej, ustalenia umowy warszawskiej, ustawy o nauczaniu polskiej mniejszości narodowej z dnia 20 grudnia 1921 r. wraz z przepisami wykonawczymi, oraz polsko-gdańskiej umowy z dnia 18 września 1933 r. Wspomniane akty prawne pozwalały na zakładanie przez władze gdańskie publicznych szkół podstawowych lub klas z językiem polskim, oraz szkół prywatnych po uzyskaniu koncesji gdańskiej.

Zgodnie z powyższymi normatywami władze gdańskie były zobowiązane do założenia i utrzymania publicznej szkoły podstawowej (senackiej) lub klasy z językiem polskim jako językiem wykładowym, jeśli zgłoszono i przyjęto do niej co najmniej 40 dzieci zamieszkałych w tej samej gminie, w obwodzie szkolnym (jeśli był on większy od gminy), w gminach sąsiednich w promieniu 3,5 km pod warunkiem, że zapewnione były możliwości regularnego uczęszczania dzieci do szkoły. Natomiast jeśli wspomniana liczba wniosków była niższa, lecz nie przekraczała 12 wniosków jako minimum, władze gdańskie miały obowiązek utworzenia kursu języka polskiego oraz nauki religii w języku polskim.

Ze względu na trudności natury proceduralnej stawiane przez władze gdańskie Polonii, przy wydatnym udziale Macierzy Szkolnej postanowiono utworzyć w Wolnym Mieście Gdańsku sieć polskiego szkolnictwa prywatnego. Mimo, że do 1926 r. w administracji Macierzy znajdowało się zaledwie (utworzone w 1922 r.) Gimnazjum Polskie i osiem ochronek, to jednak patrząc na całość dwudziestolecia można dostrzec wydatny wzrost polskiej bazy edukacyjnej w Wolnym Mieście Gdańsku. W roku 1926 utworzono Polską Szkołę Handlową, w 1927 r. – szkołę powszechną w Gdańsku, w 1929 r. – Wyższą Szkołę Handlową w Gdańsku i Szkołę Powszechną w Nowym Porcie.



Natomiast w latach 1930–1938 ogółem otwarto jeszcze 11 szkół różnego stopnia. Ze względu na brak możliwości utworzenia w Gdańsku polskiej szkoły technicznej staraniem Macierzy (z pokryciem kosztów nauki i zakwaterowania w bursie) wysłano 13 chłopców do Państwowej Szkoły Technicznej w Wilnie dla kontynuowania nauki w działach drogowym, mechanicznym i elektrotechnicznym. W roku 1938 zaledwie w 14 szkołach uczyło się 2305 dzieci i młodzieży, oraz 681 dzieci w 20 ochronkach. Natomiast baza naukowo-wychowawcza będąca pod opieką Macierzy Szkolnej była znacznie większa, gdyż Macierz opiekowała się łącznie 32 placówkami edukacyjnymi

na terenie Wolnego Miasta Gdańska, w których kształciło się i wychowywało 2 831 dzieci i młodzieży⁶.

Wspomniana liczba polskich placówek edukacyjnych była niewątpliwym efektem wieloletniej i wytężonej pracy członków Macierzy. W szczególności należy pamiętać o wzmożonej – jak to określił w jednym ze swych raportów ostatni Komisarz Generalny RP w Wolnym Mieście Gdańsku Marian Chodacki – „walce o dusze”⁷. W sytuacji, w której zgodnie z polsko-gdańską umową z 18 września 1933 r. (art. 9), składano władzom Wolnego Miasta wnioski dotyczące otwarcia polskich szkół publicznych z polskim językiem nauczania, Macierz przystąpiła do wzmożonej akcji uświadamiającej wśród Polonii dla uzyskania jak największej liczby wniosków o zgłoszenie dzieci do szkół polskich lub przemeldowania do szkół senackich. Szczególnie działania te zintensyfikowano w gminach wiejskich. Hasło „każde dziecko polskie w polskiej szkole” nabrało więc szczególnej wymowy⁸.



Pierwszym etapem edukacyjnym była praca z dziećmi w wieku przedszkolnym. Koniecznym więc była rozbudowa placówek oświatowych przeznaczonych dla najmłodszych. W 1921 r. sprowadzono do Gdańska ss. dominikanki, które wzięły na siebie ciężar edukacji najmłodszego pokolenia. Mimo przeżywanych sporadycznie trudności finansowych Macierz Szkolna przejęła obowiązek utrzymania ochronek i ochroniarek. Zajęcia przedszkolne obejmowały szeroki zakres wychowania przedszkolnego z uwzględnieniem imprez patriotycznych. Starając się rozbudzić wśród najmłodszych ducha polskości uczono wierszy, piosenek, tańców ludowych z różnych regionów Polski. Okazjami do publicznych występów były: Boże Narodzenie, wiosenne święto „Dzieci dla dzieci”, rocznica Konstytucji 3-go maja, czy imieniny marszałka

⁶ GAWĘŁ, *O polskość w Gdańsku* : dziesięciolecie Gdańskiej Macierzy Szkolnej, s. 14.

Szerzej na temat oświaty polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku zob.:

POLAK, *Szkolnictwo i oświata polska w Wolnym Mieście Gdańsku 1920–1939*, s. 56-61, 119-120.

KUBIK, K. *Macierz Szkolna w Gdańsku (1921-1939)*. In *Studia z dziejów Gdańska 1918-1939*. Gdańsk : Instytut Bałtycki, 1975, s. 187-188.

STĘPNIAK, przyp. 3, s. 389.

⁷ *Raport M. Chodeckiego do MSZ za rok 1937*. [B. m. : b.w., 1938?], k. 52. Archiwum Państwowe w Gdańsku, Komisarz Generalny Rzeczypospolitej Polskiej, sygn. 930.

⁸ STĘPNIAK, przyp. 3, s. 385-387.

Piłsudskiego. Zaś okazją do umacniania patriotyzmu były prowadzone przez dominikanki świetlice oraz szwalnie dla dziewcząt. W tych ostatnich podczas pracy zakonnice doskonaliły wśród dziewcząt umiejętność posługiwania się językiem polskim poprzez głośne czytanie polskich książek oraz śpiewanie polskich pieśni patriotycznych lub ludowych.



Jak określiła Kunegunda Pawłowska, nauczycielka z Trąbek Wielkich, „największą uwagę w mej ochronce poświęcam nauce języka ojczystego, którym dziatwa dość dobrze włada, kilkoro dzieci z rodzin zupełnie zniemczonych nawet poprawnie nauczyło się mówić po polsku. Jest to miłą nagrodą za mój trud”. Macierz Szkolna wspólnie z Naczelnym Komitetem Opieki nad Ochronkami, w ramach hasła „Tydzień polskiego dziecka w Wolnym Mieście Gdańsku”, organizowała wyjazdy do pobliskiej Gdyni dla dzieci oraz imprezy dla rodziców. O przebiegu wspomnianych akcji dla dzieci, ich rodziców i opiekunów informowała swych czytelników „Gazeta Gdańska”⁹.

Wspomniane już trudności finansowe Macierz Szkolna pokonywała dzięki kilku źródłom finansowania: z wpisowego, składek członkowskich, opłat szkolnych, dobrowolnych darów, zapisów i spadków, z imprez np. „Tydzień Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku” podczas których sprzedawano wydawnictwa Macierzy, pamiątki z Wybrzeża, oraz przede wszystkim dzięki ofiarnej pracy członków organizacji. W roku 1928 wydano dwie serie kart pocztowych „Nasz Bałtyk” i „Pamiątki polskie w Gdańsku”, w 1930 r. w poznańskiej „Goplanie” zamówiono partie ozdobnie pakowanej czekolady. Wyemitowano również serię 56 przeźroczy o Gdańsku wraz z opisami do nich. Staraniem Macierzy Szkolnej w 1930 r. uruchomiono na Dworcu Głównym w Gdańsku Biuro Informacyjne do Spraw Wycieczkowych i Turystycznych, które niosło pomoc informacyjną dla przybywających do Gdańska wycieczek z Polski i z zagranicy. Tylko w 1930 r. wspomniane biuro obsłużyło łącznie 3 868 osób¹⁰. Również dzięki Macierzy wydano

⁹ SEMKÓW, P. Dominikanki polskie w Wolnym Mieście Gdańsku w latach 1923-1939. *Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej*. 1996, z. 11, s. 678-681.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej za rok 1934. Gdańsk 1934, s. 15.

¹⁰ STĘPNIAK, H. *Gdańska Macierz Szkolna i jej walka o polską oświatę i kulturę w Wolnym Mieście Gdańsku (1921-1939)*, s. 314. Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku, mps., sygn. II 178707.

w 1938 r. „Przewodnik po Gdańsku”, który zawierał nie tylko rys historyczny miasta i okolicy, lecz także omawiał zabytki polskie w Wolnym Mieście Gdańsku, prawa Polaki na tym terenie, oraz pod hasłem „Swój do swego” listę polskich firm i zakładów w Gdańsku. Jak napisano w przewodniku „Trudne położenie polskich kupców i rzemieślników w Gdańsku nakłada bezwzględnie na każdego Polaka bezwzględny obowiązek przestrzegania hasła <<Swój do swego>>”. Nie należy jednak zapominać o podstawach finansowych Macierzy jakimi były subwencje Państwa Polskiego¹¹.

Ważnym elementem pracy Macierzy Szkolnej w Gdańsku była organizacja kolonii dla dzieci i młodzieży. Tylko w latach 1936-1937 akcją kolonijną objęto 967 dzieci w wieku szkolnym, 200 dzieci w wieku przedszkolnym, oraz 100 dzieci wysłano na kolonie lecznicze do różnych miejscowości uzdrowiskowych na terenie Polski. Podobnie zresztą organizowano letnie kolonie wypoczynkowe, starając się rozesłać dzieci po całej Polsce. W wykazie regionów, w których znalazły się dzieci gdańskie, możemy znaleźć Lwowskie, Huculszczyznę, Śląsk, Małopolskę czy Wileńszczyznę. Niejednokrotnie podczas zajęć kolonijnych organizowano wystawy prac dzieci gdańskich, które to eksponaty popularyzowały wiedzę o Gdańsku i o warunkach życia Polonii. W Sulminie zakupiono budynek dla kolonii letnich dla dzieci, zimą zaś organizowano w tym ośrodku zamknięte kursy oświatowe¹².

Podobnie organizowano wycieczki szkolne dla młodzieży Gimnazjum Polskiego. Dzięki prowadzonej edukacji patriotycznej, wycieczki dla uczniów przestały mieć charakter wychowawczo-odpoczynkowy, a stały się społeczno-państwowymi. Zwiedzano zakłady przemysłowe, instytucje gospodarcze. W 1934 r. zorganizowano wyjazd uczniów do Warszawy na Międzynarodowe Zawody Lotnicze „Challenge 1934”, które wygrali kpt. Jerzy Bajan i sierż. Gustaw Pokrzywka. Między innymi wycieczki organizowano corocznie do pobliskiej Gdyni na „Święto Morza”¹³. Mimo problemów finansowych, w roku szkolnym 1938/1939 udało się wysłać 104 uczniów GP do Lwowa na wycieczkę z okazji 20 rocznicy obrony miasta, powrót do Gdańska nastąpił przez Kraków, gdzie gimnazjaliści mieli okazję zapoznać się z zabytkami miasta i Wawelem jako „sercem Polski”¹⁴.

¹¹ POLAK, *Szkolnictwo i oświata polska w Wolnym Mieście Gdańsku 1920–1939*, s. 123.

STĘPNIAK, przyp. 3, s. 381.

KUBIK, *Macierz Szkolna w Gdańsku (1921-1939)*, s. 193.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej w Gdańsku za czas od 1 I 1936 do 31 III 1937 r. Gdańsk 1937, okładka.

Przewodnik po Gdańsku. [B.m. : b.w., 19-?], s. 97.

STĘPNIAK, *Gdańska Macierz Szkolna i jej walka o polską oświatę i kulturę w Wolnym Mieście Gdańsku (1921-1939)*, s. 299.

¹² *Sprawozdanie z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej w Gdańsku za czas od 1 I 1936 do 31 III 1937*, Gdańsk 1937, s. 15-16.

STĘPNIAK, przyp. 11, s. 315.

¹³ *Sprawozdanie Dyrektora Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Gdańsku za rok szkolny 1934/1935*. Gdańsk 1935, s. 29.

¹⁴ *Sprawozdanie Dyrektora Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku za rok szkolny 1938/1939*. Gdańsk 1939, s. 23-24.

Propagowanie wartości patriotycznych przez nauczycieli i Macierz Szkolną odnosiło określone skutki. W roku szkolnym 1934/1935 wśród trzech wyższych klas Gimnazjum Polskiego Eustachy Tarnawski przeprowadził anonimową ankietę pod hasłem „Cechy dobrego obywatela Polaka”. Z większości odpowiedzi młodzieży można było wywnioskować, że podstawową cechą Polaka powinna być służba państwu, ufność i posłuszeństwo rządowi. Podporządkowywanie się naczelnym władzom nie dla własnych interesów, ale dla dobra państwa, dobro ogółu ponad „prywatą”. Duma narodowa i nie krytykowanie posunięć państwa. Szczególnie to ostatnie-zdaniem ankietowanych-podkopywało zaufanie do państwa¹⁵.

Tego typu odpowiedzi ukazywały skutki wytężonej pracy nauczycieli polskich w Wolnym Mieście Gdańsku, zatem osób o żywej świadomości narodowej, biorących czynny udział w polskim życiu społeczno-kulturalnym i zaszczepiającym dzieciom i młodzieży poszanowanie porządku wraz z patriotyzmem. Ludzie ci, podobnie jak założyciele Macierzy Szkolnej w Gdańsku, nie szczędzili swego czasu w pracy zawodowej, jak i poza nią dla rozwoju polskiego życia oświatowego prowadząc chóry czy teatry (niejednokrotnie biorąc udział w przedstawieniach w charakterze aktorów). Wystarczy przypomnieć Michała Urbanka, Marcina Dragana – nauczycieli Gimnazjum Polskiego, czy Jana Hinza z małej szkoły polskiej w Piekle – w miejscowości położonej - jak to określano - w „trójkacie błędów”¹⁶.



Dzięki działalności Sekcji Czytelniano-Bibliotecznej przy Macierzy Szkolnej organizowano biblioteki dla młodzieży i starszych. Propagując edukację przez czytelnictwo, do 1934 r. zorganizowano 12 bibliotek, głównie na wsiach: w Ełganowie, Pszczółkach, Trąbkach Wielkich, Piekle, Bielkowie, Kolbudach, a także w Oliwie, Oruni

i Brzeźnie. Ważnym elementem rozwoju polskiego czytelnictwa w Wolnym Mieście Gdańsku była biblioteka Gimnazjum Polskiego - uczniowska i nauczycielska, która miała charakter polskiej biblioteki publicznej. W roku szkolnym 1934/1935 biblioteka GP liczyła już 10 395 pozycji zgrupowanych w działach językowych (polski, angielski, francuski, niemiecki). Podobnie – przy wsparciu Macierzy - funkcjonowały biblioteki w małych szkołach, np. w Szymankowie abonowano „Płomyk”, „Płomyczek” i „Mały Płomyk”¹⁷.

¹⁵ *Sprawozdanie Dyrektora Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Gdańsku za rok szkolny 1934/1935*, przyp.13, s. 5-6.

¹⁶ *Gimnazjum Polskie Macierzy Szkolnej w Gdańsku (1922-1939)* : księga pamiątkowa w sześćdziesięciopięciolecie założenia Gimnazjum. Cz. 2. Redaktor K. Sroczyńska-Wyczańska. Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź : Zakład Narodowy im Ossolińskich, 1989. Nauczyciele Gimnazjum, s. [303]-320.

SZWENTNER, SK. *Polacy z Piekła rodem*. Gdynia : Wydawnictwo Morskie, 1966. 233, s.

¹⁷ *Sprawozdanie Dyrektora Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Gdańsku za rok szkolny 1934/1935*, przyp. 13, s. 29.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej za rok 1935. Gdańsk 1936, s. 18.

Macierz prowadziła również ożywioną działalność na rzecz oświaty pozaszkolnej dla dorosłych, współpracując na tym polu z wieloma organizacjami polonijnymi w Gdańsku. W ramach kursów dla dorosłych i dla ludności wiejskiej, staraniem Macierzy utworzono do końca lat dwudziestych osiem ośrodków przysposobienia rolniczego. Otwarto również kursy gospodarstwa domowego i przystąpiono do zorganizowania Kółka Rolniczego¹⁸. Nauczyciele ze szkół polskich wygłaszali prelekcje dla rodziców i osób zainteresowanych polskim procesem edukacyjnym w Wolnym Mieście. Tylko w roku szkolnym 1938/1939 nauczyciele Gimnazjum Polskiego wygłosili między innymi następujące referaty dla rodziców:

- Język polski jako podwalina kultury narodowej;
- Wycieczki jako czynnik kształcący i wychowawczy;
- Cele i zadania gimnazjum ogólnokształcącego;
- Nasza ankieta wakacyjna;
- Wychowanie młodzieży w organizacji harcerskiej;
- Nowoczesne wychowanie dziewcząt;
- Dlaczego w naszym gimnazjum uczymy łaciny¹⁹.

Przejęcie pod patronat Macierzy Konserwatorium Muzycznego również było okazją do szerszej popularyzacji polskiego dorobku oświatowego. Tylko w latach 1934-1935 uczniowie Konserwatorium (klasy fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, śpiewu solowego, altówki i instrumentów dętych) dali trzy publiczne koncerty i brali udział w dwóch audycjach muzycznych z okazji 250 rocznicy urodzin Jana Sebastiana Bacha oraz w audycji poświęconej dawnym kompozytorom włoskim²⁰.

Utworzony staraniem Macierzy Szkolnej teatr, przy ścisłej współpracy z „Kółem Miłośników Sceny” w Gdańsku, miał szeroki repertuar upowszechniający kulturę i sztukę polską. Uwzględniano w nim sztukę poważną, utwory rodzime i zagraniczne. Przedstawienia urządzano własnym sumptem (siłami miejscowego „Kółka”) lub przy udziale zespołów z Polski. W roku 1930 wspomniany teatr wystawił ogółem 14 sztuk, 1 koncert, 2 wieczory humoru, 1 wieczór recytatorski oraz 1 odczyt o podróży dookoła świata. Podobnie funkcjonował zespół rewiowy „Parada serc - wszystko dla Gdańska”, który objeżdżał Polskę, zdobywając w ten sposób fundusze na działalność Macierzy. Ogółem w latach 1929-1933 urządzono 52 przedstawienia i poważniejsze imprezy amatorskie²¹.

Ożywioną działalność Gdańskiej Macierzy Szkolnej przerwał wybuch II wojny światowej. Wielu jej członków i działaczy zapłaciło życiem za swą patriotyczną postawę.

¹⁸ GAWEŁ, przyp. 6, s. 13-14.

¹⁹ *Sprawozdanie Dyrektora Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku za rok szkolny 1938/1939*, przyp. 14, s. 21.

²⁰ *Sprawozdanie z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej za rok 1935*, przyp. 17, s. 26-27.

²¹ GAWEŁ, przyp. 6, s. 14-15.

STĘPNIAK, przyp. 6, s. 312.

Ten tragiczny los był również udziałem tych, którym Macierz Szkolna przez dwadzieścia lat swej działalności kształtowała i uświadamiała ich tożsamość narodową.

dr Iwona Zachciał
Uniwersytet Gdański
Zakład Nauki o Książce

Biblioteki polskie w Wolnym Mieście Gdańsku

Ważną rolę w szerzeniu polskości i w obronie języka polskiego w Wolnym Mieście Gdańsku spełniały polskie biblioteki.¹ Zgromadzony w nich księgozbiór odegrał istotną rolę w ratowaniu kultury polskiej, w zachowaniu tradycji, obyczaju i historii.

Rola bibliotek nie ograniczała się tylko do gromadzenia i opracowywania zbiorów. Stosowano też różne formy udostępniania i upowszechniania, które budziły i podtrzymywały świadomość narodową. Biblioteki zakładane były już w ochronkach, gdzie dzieci miały niejednokrotnie pierwszą okazję zetknięcia się z mową ojczystą; w szkołach powszechnych (publicznych (senackich) i prywatnych); w szkołach średnich i wyższych. Ilość księgozbioru zależała nie od zakupów, bo były niewielkie, ale od darów przekazywanych przez polskie organizacje i osoby prywatne z terenu Wolnego Miasta Gdańska oraz z Polski.

Upowszechnianiem czytelnictwa zajmowały się też liczne towarzystwa i organizacje polskie, prowadząc różnorodne formy zajęć z dziećmi, młodzieżą i osobami starszymi. Duże zasługi na tym polu położyła powołana 26 października 1921 roku **Macierz Szkolna**. Celem tej organizacji było m.in. zorganizowanie systemu oświatowego oraz prowadzenie działalności w ramach oświaty pozaszkolnej. Macierz Szkolna zakładała biblioteki oraz zaopatrywała je w książki z literatury pięknej, popularnonaukowej, podręczniki, opłacała prenumeratę czasopism i gazet codziennych.

Ogniskiem polskiego życia kulturalnego były **ochronki**, dla dzieci od trzech do sześciu lat, zakładane od 1920 roku, prowadzone przez siostry zakonne dominikanki i osoby świeckie. W placówkach tych tworzone też biblioteki ludowe, przeznaczone dla osób starszych. Nie udało się ustalić ani liczebności księgozbioru, ani struktury tematycznej. Przypuszczać należy, że na półkach znalazły się książki metodyczne, służące pomocą opiekunom. Nuty, śpiewniki do nauczania polskich pieśni i tańców. Albumy z regionalnymi wzorami do haftowania i rysowania, bajki i opowiadania, zbiory wierszy. Są to książki, które pomagały przygotowywać występy artystyczne z okazji różnych uroczystości, w których brały udział dzieci.

¹ ZACHCIAŁ I. *Biblioteki polskie w Wolnym Mieście Gdańsku (1920-1939)*. Pelplin : Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”, 2000. 79, s. ISBN 83-907079-4-2

Ważną grupę bibliotek stanowiły **biblioteki szkolne**, które, choć w różnym stopniu zaopatrzone w polskie książki i czasopisma, stanowiły poważne źródło walki z germanizacją. Początkowo dzieci polskie pobierały naukę w szkołach publicznych (senackich) zakładanych przez władze Wolnego Miasta Gdańska. W żadnej z tych szkół nie było dobrze zorganizowanej biblioteki. Istniały biblioteczki, które w swym księgozbiorze nie posiadały wcale książek polskich, np. Szkoła Senacka w Oliwie. Inne posiadały kilka lub kilkanaście egzemplarzy, np. szkoła w Nowym Porcie - trzy, we Wrzeszczu - 37. Niewłaściwie uzupełniano też księgozbiory wydawnictwami niemieckimi. Nie prenumerowano gazet ani czasopism tak polskich, jak i niemieckich. Wobec czego stan ilościowy zbiorów prawie nie zmieniał się od momentu ich założenia, pomimo funduszy przeznaczanych w budżetach gmin na zakup wydawnictw. Z bibliotek tych korzystano sporadycznie bowiem nauczyciel, który zajmował się zbiorami, nie mógł, a może nie chciał ustalić dni ani godzin przeznaczonych na wypożyczanie książek. Niewiele było szkół w których starano się systematycznie wypożyczać księgozbiór. Przykładem może być Szkoła Senacka w Gdańsku przy ul. ob. Straganiarskiej 19. Nauczycielka tej placówki oświatowej Maria Żelewska opiekowała się biblioteką i potajemnie wypożyczała dzieciom książki, które pomagały w pogłębianiu znajomości języka polskiego i kultury narodowej.

Sytuacja w szkolnictwie zmieniła się w momencie powołania wspomnianej Macierzy Szkolnej. W 1927 roku zaczęła organizować prywatne szkolnictwo powszechne, które miało do spełnienia więcej funkcji niż szkoła w kraju. Dnia 10 maja tego roku otwarto pierwszą szkołę prywatną. Rok później założono bibliotekę szkolną. Początkowo z biblioteki korzystała młodzież i grono pedagogiczne, a w 1929 roku, by usprawnić wypożyczanie książek, bibliotekę podzielono na uczniowską i nauczycielską.

Powstające, od 1929 roku, w miastach i na wsiach filie szkoły powszechnej posiadały własne biblioteczki. Nieznana jest struktura wewnętrzna księgozbiorów tych bibliotek, bowiem nie zachowały się ani inwentarze, ani katalogi. Z niewielu zachowanych informacji wynika, że na zbiory składały się przede wszystkim podręczniki szkolne, lektura obowiązkowa, w której znalazły się dzieła autorów polskich oraz czasopisma dziecięce i młodzieżowe. Dla nauczycieli gromadzono książki metodyczne i pomoce dydaktyczne, między innymi wydawnictwa Macierzy Szkolnej uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jako pomoce do nauczania. Były to pocztówki: „Pamiętki polskie w Gdańsku” z objaśnieniami historycznymi i „Nasz Bałtyk” oraz „Przewodnik po Gdańsku”.

Dzieci korzystały też, na miejscu, z książek zgromadzonych w świetlicach szkolnych. Zbiory bibliotek szkół powszechnych były niewielkie. Jednak duże znaczenie miał sam fakt zakładania bibliotek, w których gromadzono publikacje w języku polskim.

Były chętnie wykorzystywane przez młodzież, o czym świadczą informacje zawarte w sprawozdaniach z działalności Zarządu Macierzy Szkolnej.

Macierz Szkolna dużą wagę przywiązywała do rozwoju polskiego **szkolnictwa średniego**. W 1922 roku otwarto Gimnazjum Polskie pokonując wiele problemów, przede wszystkim finansowych. Chciałabym wspomnieć, że w najtrudniejszym okresie z pomocą pospieszył znany pisarz i publicysta, Stanisław Przybyszewski, zatrudniony w bibliotece Gdańskiej Dyrekcji Kolei Państwowych. Przekazał na potrzeby Gimnazjum fundusz zebrany dla uczczenia trzydziestolecia swej pracy literackiej.

Już w pierwszych dniach istnienia szkoły założono bibliotekę. Księgozbiór, początkowo skromny, wzrastał szybko dzięki ofiarodawcom, a były to różne instytucje oraz osoby prywatne z głębi Polski i z terenu Wolnego Miasta Gdańska. Tylko nikła część zbiorów pochodziła z funduszy Polskiej Macierzy Szkolnej. Szczupłe też były dotacje przyznawane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie. Dopiero od roku szkolnego 1927/28 nowe nabytki w większej części pochodziły z zakupu. W tym też roku dochód z balu profesorskiego znacznie powiększył zbiory biblioteczne.

Księgozbiór biblioteki gimnazjalnej od samego początku podzielono na dwie odrębne biblioteki: nauczycielską, zwaną też profesorską, i uczniowską.

Biblioteka nauczycielska podzielona została na szereg działów i komórek bibliotecznych rozproszonych po gabinetach i klasach. Podział ten miał na celu zapewnienie stałego dostępu nauczycielom do potrzebnych im książek. Księgozbiór ten miał też zaspokajać potrzeby czytelnicze w zakresie polskiej książki beletrystycznej i naukowej całej ludności polskiej Gdańska. Dzieła opatrzone były pieczęcią: Biblioteka Publiczna Gimnazjum Polskiego w Gdańsku.

Na podstawie zachowanych w Bibliotece Gdańskiej PAN 386 egzemplarzy książek oraz ze statystyk zawartych w sprawozdaniach dyrektora Gimnazjum można scharakteryzować tematykę księgozbioru. Gromadzono książki naukowe z dziedziny historii, dyplomacji, wojskowości, heraldyki, polityki, prawa, statystyki, gospodarki w tym gospodarki morskiej, przemysłu, rolnictwa, ekonomii, geografii, przyrody, fizyki, matematyki, także z filozofii, historii sztuki, muzyki i historii literatury. W zbiorach znalazły się też pamiętniki, wspomnienia, biografie, zbiory listów oraz powieści, poezja i dramaty. Dużą część stanowiły książki o treści regionalnej. Spotkać też można było starodruki z XVI, XVII i XVIII wieku. Księgozbiór uzupełniały dzieła encyklopedyczne i słowniki. Starano się też o systematyczny zakup książek i czasopism o treści pedagogicznej, by nauczycielom, odciętych od ośrodków pedagogicznych w kraju, umożliwić zapoznawanie się z najnowszymi osiągnięciami pedagogicznymi i metodycznymi w kraju i za granicą. Sprowadzano też czasopisma naukowe, literackie, artystyczne, kulturalne, fachowe, w tym bibliotekarskie w liczbie 43 tytułów, oraz dzienniki.

W roku szkolnym 1938/39 księgozbiór biblioteki nauczycielskiej liczył 13 485 poz. w 15 020 tomach, w tym 10 109 książek, 1 436 broszur, 576 poz. czasopism, 49 map

i atlasów, 131 dubletów oraz wycinki prasowe i gdańskie druki ulotne. Książki i czasopisma zgromadzone w bibliotece nauczycielskiej wypożyczane były na wystawy organizowane przez organizacje polskie.

Drugą odrębną biblioteką Gimnazjum była biblioteka uczniowska zaopatrzona w lektury wymagane programem nauczania, młodzieżową literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, beletrystyczną, podręczniki szkolne i czasopisma. Tematykę gromadzonych publikacji potwierdzają zachowane 234 egzemplarze. W roku szkolnym 1926/27 z księgozbioru tej biblioteki wydzielono wydawnictwa w językach obcych, tworząc bibliotekę niemiecką i angielską, a w dwa lata później bibliotekę francuską. Pozostała część zbiorów otrzymała nazwę Biblioteki Polskiej, której księgozbiór podzielono między klasy. W roku szkolnym 1938/39 księgozbiór liczył 5 318 pozycji, w tym 475 egz. „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza i 72 egz. „Dziejów Polski” Kisielewskiej. Księgozbiór chroniły też przepisy szkolne obowiązujące uczniów gimnazjum. Paragraf 10 brzmiał: *„Uczeń dopuszczający się uszkodzenia budynku szkolnego, sprzętów, środków naukowych, książek z biblioteki, lub rzeczy kolegów, pokrywa szkodę wyrządzoną; jeśli uszkodzenie wynikało ze złośliwości, poniesie nadto karę. Jeżeli sprawca nie zostanie wykryty, szkodę wynagrodzi cała klasa, ewentualnie kilka klas”*.

Księgozbiór obu bibliotek wpisany był do księgi inwentarzowej. Każda książka i czasopismo otrzymywało kartę katalogową, którą uzupełniano prowadzony kłamrowy katalog alfabetyczny i działowy. Każda publikacja otrzymywała pieczętki. Księgozbiory obu bibliotek podlegały stałym selekcjom. Wycofane pozycje przekazywano innym bibliotekom prowadzonym przez Macierz Szkolną. Dbano również o właściwe przechowywanie zbiorów i konserwację.

W gimnazjum prowadzono też biblioteczki specjalne i tak: w Pracowni Polonistycznej, Gabinecie Filologii Klasycznej, w Pracowni Biologicznej i Gabinecie Geograficzno-Historycznym, Gabinecie Rysunkowym, Gabinecie Fizykałnym oraz w Pracowni Zajęć Technicznych.

Księgozbiory posiadały też młodzieżowe koła zainteresowań, działające na terenie szkoły. Były to: Koło Miłośników Języka Ojczystego, Koło Miłośników Książki, Szkolne Koło LOPP (Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej), Liga Morska i Kolonialna, Koło Krajoznawcze.

Istniała również biblioteczka kultury klasycznej, sztuk pięknych, muzyczna, fotograficzna, teatru młodzieżowego oraz sodalicyjna (męska i żeńska). Powstające od roku szkolnego 1934/35 drużyny harcerskie męskie i żeńskie zakładały również swoje biblioteczki. W roku szkolnym 1934/35 na terenie szkoły powstała Komisja Centralna jako naczelnny organ samorządowy młodzieży. Prowadziła czytelnię czasopism, w której udostępniano ok. 30 tytułów czasopism i 10 dzienników. Wydawała też gazetkę „Z ławy szkolnej” i organizowała uroczystości związane z aktualnymi rocznicami.

1 sierpnia 1923 r., dzięki staraniom dyrektora Wilhelma Urbanickiego, założono „Bratnią Pomoc”, która miała pomagać niezamożnym i godnym wsparcia uczniom m.in. przez wypożyczanie podręczników szkolnych. W związku z tym założono bibliotekę, gdzie gromadzono dzięki darom i częściowo zakupom podręczniki do wszystkim przedmiotów nauczania.

Trzeba podkreślić, że Biblioteka Gimnazjum Polskiego liczebnością zbiorów i wartością naukową dzieł wydatnie przewyższała typowe biblioteki szkolne. Była warsztatem pracy naukowej i dydaktycznej nauczycieli i uczniów.

W kwietniu 1934 roku polskie szkolnictwo średnie powiększyło się o drugą placówkę. Była to Polska Szkoła Średnia. Od początku swej działalności posiadała bibliotekę, której księgozbiór w miarę upływu czasu powiększały liczne dary. Wszystkie publikacje opracowywane były tak, jak w innych bibliotekach szkolnych, tzn. wpisywano je do inwentarza i zaopatrywano w karty katalogowe. Pieczętowano pieczęcią okrągłą z napisem: Szkoła Średnia Macierzy Szkolnej w Gdańsku. Przy szkole działało koło rodzicielskie, które prowadziło bibliotekę podręczników. Korzystała z niej uboga młodzież.

Istotnym dążeniem Macierzy Szkolnej było zorganizowanie **szkolnictwa zawodowego**. Dnia 13 września 1926 r. otwarto Polską Szkołę Handlową, a w 1929 roku powołano dwuletnią Polską Wyższą Szkołę Handlową. W 1927 roku zorganizowano bibliotekę szkolną, która służyła obu szkołom. W tym też roku założono archiwum handlowe, które otrzymało w darze formularze od niemalże wszystkich firm polskich działających w Gdańsku. Dla tego archiwum zorganizowano oddzielną pracownię i czytelną. W 1930 roku otwarto czytelną, w której uczniowie, pod kierunkiem nauczycieli, doskonalili język polski.

Szkolnictwo zawodowe powiększyło się w maju 1937 roku o Szkołę Doksztalającą Zawodową. Od listopada tego roku przy szkole działała świetlica, w której pod nadzorem nauczyciela można było korzystać z literatury fachowej i biblioteczki historycznej.

Wyższe **szkolnictwo artystyczne** było reprezentowane przez Polskie Konserwatorium Muzyczne (od 1934 r. Konserwatorium Muzyczne Macierzy Szkolnej). Od początku istnienia szkoły prowadzono bibliotekę nut i książek o tematyce muzycznej.

Młodzież polska studiująca na **Technische Hochschule** kompletowała od 1921 roku księgozbiór, który wypożyczano na zewnątrz i korzystano na miejscu w czytelni. Biblioteka mieściła się w Domu Akademickim we Wrzeszczu przy obecnej ul. Legionów 11.

Studenci działający w kołach naukowych gromadzili również zbiory zaopatrzone w literaturę fachową i tak wymienić należy: Koło Studentów Polaków Techniki Okrętowej Politechniki Gdańskiej, Koło Mechaników i Elektroników, Koło Studentów Architektury, Koło Inżynierii Studentów Polaków, Koło Lotnicze Studentów Polaków, Koło Chemików. Biblioteczki gromadzili też studenci zrzeszeni w niektórych organizacjach i kołach zainteresowań.

W rozbudzaniu czytelnictwa duże znaczenie miała współpraca szkół z polskimi **bibliotekami o charakterze publicznym** działającymi na terenie Gdańska. Były to biblioteki prowadzone przez Towarzystwo Czytelni Ludowych: wypożyczalnia książek Oddziału Polskiego Towarzystwa Księgarń Kolejowych „Ruch” S.A. i biblioteka Polskiej Rady Kultury przy Gminie Polskiej Związku Polaków.

Korzystano również ze zbiorów bibliotecznych **polskich organizacji, stowarzyszeń i towarzystw**. Należy wymienić Gminę Polską, Związek Polaków, Zjednoczenie Zawodowe Polskie, Towarzystwo „Ogniwo”, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Towarzystwo Polek, Towarzystwo Śpiewacze im. F. Nowowiejskiego, Towarzystwo Byłych Wojaków, Związek Pracowników Kupieckich i inne. Czytelnie polskie istniały w Sopocie. Były to: Macierz Kaszubska i Czytelnia Nowości.

Z organizacji młodzieżowych na uwagę zasługują biblioteki poszczególnych drużyn harcerskich, Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej i Męskiej i inne.

Nauczyciele korzystali z jedynej **biblioteki naukowej**, którą była Biblioteka Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, działająca od 1923 r. Biblioteka ta, z powodu kłopotów lokalowych, w 1930 roku została przekazana w depozyt Bibliotece Gimnazjum Polskiego. Dopiero w 1936 roku została przeniesiona do własnego lokalu.

Chciałabym wspomnieć o **bibliotekach polskich urzędów**. Należy wymienić bibliotekę Komisariatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej, Rady Portu i Dróg Wodnych, Polskiej Kasy Rządowej, Banku Kwilecki, Potocki i Ska Tow. Akc., Gdańskiego Biura Polskich Kolei Państwowych, Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte.

Macierz Szkolna organizowała nie tylko szkoły i biblioteki szkolne, ale zakładała też **placówki biblioteczne na wsiach polskich**. W celu tworzenia zbiorów powołano Sekcję Czytelniarno-Biblioteczną. Do 1934 roku zorganizowano 12 bibliotek w różnych miejscowościach, cztery z nich miały charakter bibliotek ruchomych.

W czym jeszcze uwidaczniała się działalność Macierzy Szkolnej? Organizacja ta prowadziła różne formy zajęć dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Samodzielnie bądź z innymi instytucjami organizowała kursy pogłębiające znajomość języka polskiego, historii, geografii, folkloru oraz wychowania obywatelskiego. Odbywały się też kursy handlu i rolnictwa. Dla dziewcząt prowadzono kursy kroju, szycia i haftu. Macierz Szkolna urządzała spotkania gwiazdkowe, imprezy z okazji „Tygodnia Dziecka”, organizowała wycieczki do Polski oraz kolonie letnie. Członkowie Macierzy Szkolnej służyli pomocą wycieczkom przybywającym z głębi kraju do Gdańska. W tym celu w 1930 r. uruchomiono na Dworcu Głównym Biuro Informacyjne do Spraw Wycieczkowych i Turystycznych. Wycieczkowiczom polecano przewodników oraz ułatwiano uzyskanie noclegów. Macierz Szkolna pomagała też studentom Polakom studiującym na Politechnice Gdańskiej. Idee Macierzy Szkolnej propagowano poprzez organizowanie wystaw książek polskich, wydawanie publikacji, utrzymywanie kontaktu z Polskim Radiem. Dużą uwagę zwracano na szerzenie kultury i słowa polskiego za pośrednictwem teatru.

Działalność Macierzy Szkolnej była różnorodna i obejmowała całe społeczeństwo polskie mieszkające na terenie Wolnego Miasta Gdańska. W działalności tej istotną rolę odegrała książka polska. Członkowie organizacji rozumieli doskonale, że dla Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku „*Korzystanie z książki polskiej w... bibliotekach, księgarniach, świetlicach i czytelnich (było) nieodzowną koniecznością, aktem samoobrony i źródłem otuchy, rozrywki i środkiem utrzymania żywej łączności z całym polskim narodem*”, czytamy w nr 8 *Straży Gdańskiej* z 1939 roku.

Po wielu obserwacjach mogła spokojnie Helena Radlińska napisać w *Dzienniku Berlińskim* w 1939 roku „*W czasach niewoli – i dziś jeszcze poza granicami Rzeczypospolitej – książka polska ucieleśniała kulturę narodową. Gdzie tej książki brak – kulturze narodowej grozi niebezpieczeństwo*”.

MATERIAŁY
TOWARZYSZĄCE

*mgr Halina Menegon-Kozel
Wydział Promocji i Współpracy ze Środowiskiem
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Gdańsku*

„Ludzie i Książki. 60 lat wspomnień 1946 – 2006”
(fragment prezentacji multimedialnej)





1



2



3



7



8



9



13



14



15



19



20



21



25



26



27



4



5



6



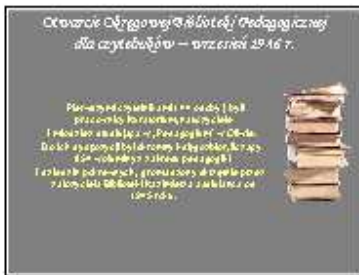
10



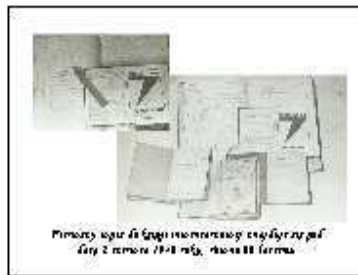
11



12



16



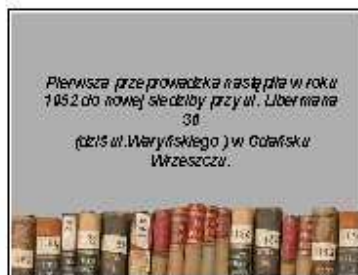
17



18



22



23



24



28



29



30



67



68



69



73



74



75



79



80



81



85



86



87



91



92



93



70



71



72



76



77



78



82



83



84



88



89



90



94



95



96

mgr Halina Gorzyńnik-Wójtewicz, mgr Beata Korpyta, mgr Bożena Serej
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku

**PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej W GDAŃSKU
1946 -2006**

(wystawa towarzysząca)

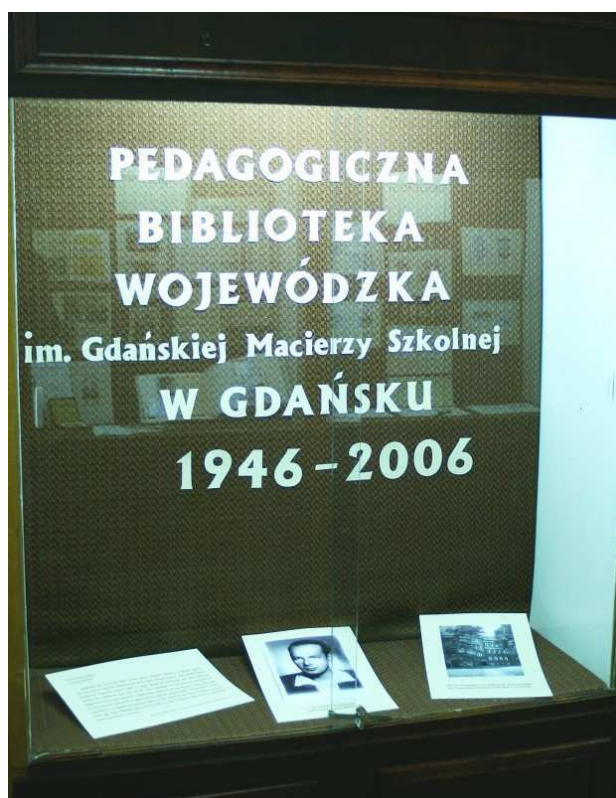
Jan Paweł II, papież

O BIBLIOTECE

„Biblioteka jest instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury. Jest ona bowiem skarbnicą piśmiennictwa, przez które człowiek wyraża swój zamysł twórczy, inteligencję, znajomość świata i ludzi, a także umiejętność panowania nad sobą, osobistego poświęcenia, solidarności pracy dla rozwoju dobra wspólnego. W systematycznie prowadzonym księgozbiorniku do starych rękopisów i inkunabułów dodawane są nowe książki i pisma. Wszystko to zaś razem jest wymownym znakiem jedności kolejnych pokoleń, które z różnorodności czasów i kwestii tworzą wspólne patrymonium kultury i nauki. Biblioteka jest więc szczególną świątynią twórczego ducha ludzkiego, który odzwierciedla owo Boże Tchnienie, jakie towarzyszyło dziełu stworzenia świata i człowieka”.

(Fragment wystąpienia podczas uroczystości poświęcenia gmachu BUW, 11 czerwca 1999 r.)









mgr Anna Zaperty, mgr Jadwiga Blacharska
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku

Macierz Szkolna w Gdańsku 1921-1939

(wystawa towarzysząca)

„Nikt z nas nie sięga po cudze mienie ani po cudze prawa, ale naszym świętym obowiązkiem jest bronić tego, co pozostało w Gdańsku z dawnej polskiej pracy i polskiej tradycji. Dalej, jest naszym obowiązkiem bronić przed wynarodowieniem starych mieszkańców Wolnego Miasta, Polaków i ich dzieci”.

Eryk Budzyński
Prezes Macierzy Szkolnej

„Gdańska Macierz Szkolna” była organizacją oświatową działającą w Wolnym Mieście Gdańsku w latach 1921-1939. W okresie kilkunastu lat Macierz Szkolna w Gdańsku stworzyła kompletny system szkolnictwa polskiego - od ochronek dla kilkuletnich dzieci aż do szkolnictwa ogólnokształcącego, wraz z opieką lekarską, koloniami letnimi i bursą dla uczniów.

Zadaniem Macierzy Szkolnej było, przede wszystkim, uwolnienie polskich dzieci spod niemieckiego oddziaływania, obronę przed germanizacją i wynarodowieniem narodu polskiego poprzez rozwijanie polskiego szkolnictwa powszechnego z polskim językiem nauczania. Ponadto ślubowano: *„Bronić będziemy na każdym kroku duszy dziecka polskiego przed germanizowaniem i szerzyć wśród ludności polskiej w Gdańsku znajomości języka i kultury polskiej; rozniecać będziemy w sercach jej miłość do ojczyzny i budzić stale i systematycznie poczucie godności narodowej, oraz ścisłej łączności z wielkim naszym narodem. Tak nam dopomóż Bóg”.*

Niewątpliwym osiągnięciem Macierzy Szkolnej było doprowadzenie do otwarcia Gimnazjum Polskiego w Gdańsku. W pierwszym roku działalności gimnazjum, szkołę ukończyło 119 uczniów, a w roku 1938 - już niemal 600. W sumie przez siedemnaście lat istnienia przewinęło się około 1400 uczniów. Szkoła stanowiła wyspę polskości w Wolnym Mieście, gdzie Polacy stanowili nie więcej niż 10 procent mieszkańców. W końcu 1935 roku w polskich szkołach publicznych i prywatnych w Gdańsku było 3787 polskich dzieci i młodzieży.



Podręczniki stosowane w szkołach Macierzy Szkolnej
(fot. W. Krótki 2006)



Dokumenty i świadectwa szkolne
(fot. W. Krótki 2006)



Świadectwa, legitymacje szkolne, zdjęcia pedagogów i uczniów, podręczniki szkolne (fot. W. Krótki 2006)



Gablota poświęcona sylwetce Mariana Serdyńskiego (fot. W. Krótki 2006)



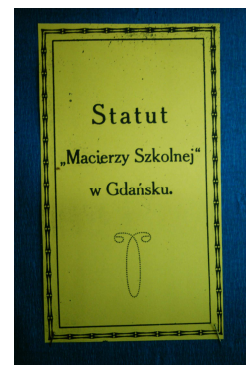
Macierz Szkolna w Wolnym Mieście Gdańsku
(fot. W. Krótki 2006)



Mapa Wolnego Miasta Gdańska
(fot. W. Krótki 2006)



Polskie ochronki w Wolnym Mieście Gdańsku
(fot. W. Krótki 2006)



Logo i Statut Macierzy Szkolnej w Gdańsku
(fot. W. Krótki 2006)



Dokumenty związane z placówkami szkolnymi
(fot. W. Krótki 2006)



Obchody rocznicowe Gimnazjum Polskiego
(fot. W. Krótki 2006)

MATERIAŁY
PODSUMOWUJĄCE

mgr Magdalena Schramm
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Gdańsku

60-lecie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku 2 czerwca 2006 roku uroczystą sesją obchodziła 60. rocznicę powstania. To w tym dniu, wiele lat temu, w wiosenne, trudne powojenne dni, wpisano do inwentarza Biblioteki pierwszą książkę, rozpoczynając tym samym jej służbę kolejnym pokoleniom gdańszczan i Pomorzan. Przez 60 lat Biblioteka wzbogacając księgozbiór, rozwijając się i unowocześniając, tworząc sieć filii w województwie - niezmiennie fachowo i z pełnym życzliwości zaangażowaniem wspomagała pracowników oświaty i kształcących się mieszkańców regionu.

Uroczystość świętowania tej znaczącej rocznicy zaszczyliły swoją obecnością władze województwa z Marszałkiem Janem Kozłowskim na czele. Obecni także byli bezpośredni przełożeni Biblioteki: Elżbieta Lamparska – zastępca dyrektora Departamentu Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego oraz Irena Pancer – Pomorski Wicekurator Oświaty. Wiele miłych słów za dotychczasową działalność i życzeń dalszego rozwoju przekazali goście z zaprzyjaźnionych bibliotek Trójmiasta i całego województwa m.in.: Biblioteki Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz bibliotek wyższych uczelni: Akademii Medycznej, Uniwersytetu Gdańskiego, Akademii Muzycznej i Politechniki. Nie zabrakło także przedstawicieli „siostrzanych” bibliotek pedagogicznych ze Słupska, Elbląga i Olsztyna.

O docenieniu roli bibliotek filialnych świadczy obecność na uroczystości i życzenia od władz samorządowych powiatów, w których owe placówki służą społeczeństwu, rozwijając coraz bogatsze formy doradztwa i wsparcia merytorycznego kształcących się mieszkańców.

Zaproszonych gości powitała Dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku – Małgorzata Kłós. Przedstawiła w skrócie historię Biblioteki, wspominając jej rozwój, ważne wydarzenia z dziejów, zmiany lokalowe, a przede wszystkim byłych pracowników, którzy przez lata budowali jej prestiż w środowisku.

Następnie dwoje zaproszonych gości-prelegentów wygłosiło wykłady umiejscawiające działalność Biblioteki w szerszym kontekście historycznym rozwoju bibliotek i oświaty gdańskiej, których tradycje PBW stara się chlubnie kontynuować.

Dr Piotr Semków z Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku nawiązał w swojej prelekcji do patrona Biblioteki i przedstawił zgromadzonym Polską Macierz Szkolną w Gdańsku jako inicjatora przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych Polonii gdańskiej. Dr Iwona Zachciał z Uniwersytetu Gdańskiego poświęciła wykład działalności bibliotek polskich w Wolnym Mieście Gdańsku.

Wspominaniu przez zgromadzonych dawnych dziejów Biblioteki i osób w niej pracujących pomagała prezentacja multimedialna „Ludzie i Książki” . Wywołała ona szczególnie żywe reakcje wśród licznego grona byłych i emerytowanych oraz obecnych pracowników.

O randze uroczystości świadczy także obecność na niej trójmiejskich mediów, które poświęciły bibliotecznej rocznicy sporo uwagi, doceniając tym samym jej rolę na kulturalnej mapie Trójmiasta i Pomorza Gdańskiego.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Gratulacje i życzenia

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Marszałek Województwa Pomorskiego
Jan Kozłowski

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Z okazji 60-lecia
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
i 30-lecia nadania jej imienia
Gdańskiej Macierzy Szkolnej

Jan Kozłowski
Marszałek Województwa Pomorskiego

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



W 60 - tą rocznicę powstania
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku
oraz 30 - tej rocznicy
nadania jej imienia
Gdańskiej Macierzy Szkolnej
Wojewoda Pomorski
Piotr Ołowski

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Gdańsk, 1 czerwiec 2006 roku

WOJEWODA POMORSKI
Piotr Ołowski

**Szanowna Pani
Małgorzata Kłos
Dyrektor Pedagogicznej
Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku**

Pragnę wyrazić uznanie, z okazji jubileuszu 60 – lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, oraz 30 – lecia nadania jej imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej.

Jestem tym bardziej zaszczycony zaproszeniem na obchody święta Biblioteki, że Państwa placówka, na trwałe jest wpisana w intelektualny pejzaż województwa pomorskiego i stanowi doskonale źródło wiedzy dla jego mieszkańców.

Niestety, nie mogę uczestniczyć dzisiaj w Państwa święcie, życzę Pani Dyrektor i jej współpracownikom stałego rozwoju Biblioteki, zarówno pod względem zasobów bibliotecznych jak i kadry naukowej, jeszcze raz gratuluję pięknego jubileuszu.

Piotr Ołowski



Prezydent Miasta Sopotu

Sopot, 2 czerwca 2006 roku

Do uczestników obchodów
60 – lecia działalności
Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku

Szanowni Państwo,

Serdecznie pozdrawiam wszystkich uczestników obchodów 60. rocznicy postania Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku. Gratuluje pięknego jubileuszu.

Biblioteka ma na swoim koncie bardzo bogaty dorobek, na który składa się między innymi uczestnictwo w powojennej odbudowie kraju, badania i publikacje naukowe. Miarą aktywności biblioteki jest również ciągły wzrost jej roli. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku wraz z 13 filiami, działającymi w województwie pomorskim, służy w szczególności potrzebom kształcących się nauczycieli, studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli.

O prestiżu Biblioteki dobitnie świadczą bogate doświadczenie w pracy na rzecz pomorskiej edukacji, prowadzenie działalności badawczej i wydawniczej, a także dydaktycznej i kulturalnej. Wiele mówi o nim także liczba pracowników – kilka pokoleń kadry bibliotekarskiej i nie tylko, cieszącej się niekwestionowaną pozycją zawodową w kraju.

W dniu pięknego jubileuszu 60 – lecia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku pragnę wyrazić Państwu szczerą wdzięczność za codzienny trud, za wieloletnią służbę polskiej edukacji. To dzięki Wam biblioteka jest synonimem rzetelności, a także zdolności do zmian, dostosowywania do dalszych twórczych działań na rzecz środowiska oświatowego.

Życzę wielu dalszych sukcesów. Niech każdy kolejny rok przynosi Bibliotece nowe osiągnięcia, a Państwu – wiele satysfakcji zawodowej i osobistej. Wszystkiego najlepszego!

Jacek Karnowski



Urząd Miasta Sopotu, ul. T. Kościuszki 25/27, 81-704 Sopot
tel.: (+48 58) 52 13 601, fax.: 551 01 33
www.sopot.pl, NIP: 585 – 14 – 11 – 941





Gdynia, 1 czerwca 2006 roku

*Książka jest jak ogród noszony w kieszeni.
prysłowie wschodnie*

*Pani Małgorzata Kłos
Dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Macierzy Szkolnej w Gdańsku*

Szanowna Pani!

Z przyjemnością odebrałem zaproszenie na uroczystą sesję, poświęconą 60. rocznicy istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Macierzy Szkolnej oraz 30. rocznicy nadania jej tego zaszczytnego imienia.

W trakcie swojego istnienia Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka stała się nie tylko duchowym domem dla wszystkich trójmiejskich studentów kierunków pedagogicznych, ale także prężnym ośrodkiem życia kulturalnego i edukacji. Nawiązując do zobowiązującej tradycji patrona – Macierzy Szkolnej, której gdański oddział powstał w 1921 roku i znakomicie zapisał się w historii walki o zachowanie polskiej tradycji i tożsamości narodowej, biblioteka wypełnia swą misję jako cenionego ośrodka informacji edukacyjnej.

W dniu tak ważnego jubileuszu pragnę życzyć Pani i wszystkim pracownikom biblioteki satysfakcji z wykonywanej pracy, zadowolenia z jej rezultatów, a także odwagi i konsekwencji w wytyczaniu i realizowaniu nowych celów.

Z poważaniem

Prezydent Miasta Gdyni

Wojciech Szczurek



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Irena Pancer
Pomorski Wicekurator Oświaty

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Gdańsk, dnia 2 czerwca 2006 r.

*„Doniosłość terażniejszości
rzadko jest rozpoznawana,
następuje to dopiero o wiele później”*
Arthur Schopenhauer

*Dyrektor,
Nauczyciele-bibliotekarze i Pracownicy
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej*

Jubileusz 60-lecia istnienia placówki oraz 30-lecia nadania imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej – podwójny jubileusz – jest wspaniałą okazją do złożenia Wszystkim Jej Pracownikom serdecznych gratulacji i podziękowań, a także wyrażenia uznania dla ogromnej pracy na rzecz edukacji pomorskiej, długoletniej działalności dydaktycznej i kulturalnej, inspirowania i promowania regionalnej edukacji czytelniczej i medialnej oraz popularyzowania wiedzy i pełnienia roli kulturotwórczej w środowisku.

Życzę dalszych sukcesów w realizacji nowych, ciekawych przedsięwzięć edukacyjnych, kreatywnego uczestniczenia we współczesnym świecie opartym na wiedzy i społeczeństwie uczącym się oraz spełniania roli nowoczesnego ośrodka informacji edukacyjnej.

Dyrekcji, Nauczycielom-bibliotekarzom i Pracownikom Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej życzę miłych chwil i wzruszających wspomnień oraz licznych sukcesów w życiu zawodowym i osobistym.

Pomorski Kurator Oświaty

Adam Krawiec



„Bez chleba i książki
Przejść życia nie można
Bierzmy ją w drogę jak słońce
Czy wiosna, czy jesień
Wciąż pomoc nam niesie
Jak serce przyjaciół gorące”
(Maria Kozackowa)



**DYREKTOR I PRACOWNICY
PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. GDAŃSKIEJ MACIERZY SZKOLNEJ
W GDAŃSKU**

Szanowni Państwo

Jubileusz 60- Lecia istnienia Biblioteki Wojewódzkiej to okazja do spotkania się z gronem osób, bez których trudno by mówić o książce czy olbrzymiej roli jaką ona pełni. Dlatego też uroczystości te, to doskonały moment, aby wyrazić wdzięczność, dla Państwa, którzy przyczynili się do szerzenia czytelnictwa i krzewienia uniwersalnych wartości zawartych w książkach.

W czasach, gdy informacja jest wartością dla ludzi bezcenną, praca z księgozbiorem o imponującej zawartości jest ogromnym wyzwaniem, nie tylko organizacyjnym ale i intelektualnym. Dziękuję więc, Państwu za bardzo cenny proces budowania społeczeństwa informacyjnego.

Na kolejne lata działalności życzę Państwu wytrwałości w jak najlepszym wypełnianiu misji Biblioteki, a także zadowolenia i satysfakcji ze społecznego działania, a w życiu osobistym szczęścia i wszelkiej pomyślności.

Z wyrazami szacunku

**Prezydent Miasta
Starogard Gdański**

Stanisław Karbowski
Stanisław Karbowski

Starogard Gdański, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



Janusz Ziarno
*Dyrektor Wydziału Oświaty
Urzędu Miejskiego w Chojnicach*

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Chojnice, 2.06.2006r.



SZANOWNI PAŃSTWO!

Nadając 30 lat temu Waszej placówce imię Gdańskiej Macierzy Szkolnej, uczczono pamięć towarzystwa kulturalno-oświatowego jakim była Macierz Szkolna założona w Wolnym Mieście Gdańsku w 1921 r.

Głównym celem stowarzyszenia było popieranie rozwoju szkolnictwa polskiego w duchu katolickim i narodowym.

Po uzyskaniu statusu Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w 1951 r. Wasza ksiąźnica podejmuje się pełnienia szaczonej misji oświatowej. Czyni to w sposób wyróżniający, nie zapominając przy tym o roli kulturotwórczej.

Dla nas mieszkańców gmin, szczególnie ważna jest działalność jej oddziałów terenowych, dzięki którym kadra nauczycielska może systematycznie zgłębiać nabytą wiedzę oraz dzielić się umiejętnościami. Cieszymy się szczególnie z tego, że oddział funkcjonujący w Chojnicach stał się niezocenionym partnerem dla istniejących w naszym mieście uczelni wyższych. Będziemy to partnerstwo wspomagać i nadal czuć się za nie współodpowiedzialnymi.

Z okazji 60 rocznicy istnienia placówki oraz 30 rocznicy nadania jej imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej życzymy Państwu dalszego dynamicznego rozwoju poprzez służbę społeczności pomorskiej.

Z poważaniem



BURMISTRZ

dr Arseniusz Finster





60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



*W imieniu pełniącej obowiązki dyrektora Centrum Edukacji Nauczycieli
Pani Bożeny Krężel gratulacje składała Pani Anna Janczewska – konsultant CEN*



Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

*Paulatim summa petuntur.
Powoli osiąga się najwyższe cele.*

*Szanowna Pani Dyrektor,
Szanowni Pracownicy,*

z okazji uroczystości 60-lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku oraz 30-lecia nadania imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej Dyrektor i pracownicy Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku przesyłają Wszystkim Uczestnikom tego wydarzenia najserdeczniejsze życzenia zawodowej i osobistej pomyślności oraz zdrowia i radości na co dzień.

Dyrekcji życzymy powodzenia w realizacji celów oraz podejmowania, tak jak dotychczas, wielu niekonwencjonalnych i ambitnych zadań.

Nauczycielom - Bibliotekarzom, by zaangażowanie i oddanie pracy owocowało uznaniem i szacunkiem w środowisku.

Dziękujemy za zaproszenie na uroczystość. Myślami będziemy Państwu towarzyszyć.

*p.o. Dyrektora
Bożena Krężel*

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Katarzyna Wojciechowska
Przewodnicząca Zarządu Oddziału Gdańskiego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
Oddział Gdański

Gdańsk, 2 czerwca 2006 roku

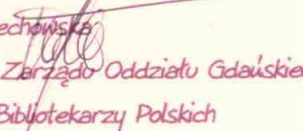
Szanowna Pani Dyrektor

Z okazji tak wspianego, podwójnego jubileuszu w imieniu bibliotekarzy zrzeszonych w Oddziale Gdańskim Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i swoim własnym z ogromną radością składam na ręce Pani Dyrektor serdeczne gratulacje.

Sześćdziesiąt lat działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku tworzyło wiele pokoleń bibliotekarzy. Ich wiedza, pasja i zaangażowanie sprawiły iż książnica ta stała się ceniową w regionie, godną miana biblioteki XXI wieku. Jestem głęboko przekonana, że zarówno Pani Dyrektor jak i cały Jej zespół możecie być głęboko usatysfakcjonowani dorobkiem Biblioteki oraz jej znaczącą rolą placówki edukacyjnej.

Życzę Pani Dyrektor i pracownikom biblioteki wiele radości w spełnianiu bibliotekarskiej misji i pomysłowości w życiu zawodowym i osobistym.

Z poważaniem


Katarzyna Wojciechowska
Przewodnicząca Zarządu Oddziału Gdańskiego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Teresa Arendt
Przewodnicząca
Zarządu Okręgu Pomorskiego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Zarząd Okręgu Pomorskiego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
w Gdyni

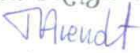
Szanowna Pani
Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Macierzy Szkolnej
w Gdańsku

Z okazji jubileuszu 60-lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Macierzy Szkolnej w Gdańsku pragnę złożyć w imieniu członków Zarządu Okręgu Pomorskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich najserdeczniejsze gratulacje i wyrazy uznania.

Kieruję na Pani ręce wyrazy szczerego uznania dla wszystkich obecnych i poprzednich pracowników Biblioteki Pedagogicznej w Gdańsku.

Na przestrzeni tych sześćdziesięciu lat, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku z powodzeniem wypełniała swoją misję, służąc trójmiejskiemu środowisku oświatowemu a także ludziom nauki i kultury na terenie całego województwa.

W imieniu Zarządu Okręgu Pomorskiego SBP składam Koleżankom i kolegom życzenia wielu nowych, twórczych doznań, osobistej pomyślności i zdrowia.

Przewodnicząca
Zarządu Okręgu Pomorskiego SBP

Teresa Arendt

Gdynia, 2 czerwca 2006 r.





60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



Bożena Brauer
Przewodnicząca „S” oświatowej w Gdańsku

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



NSZZ **Solidarność**

Sekcja Oświaty i Wychowania Regionu Gdańskiego

www.solidarnosc.gda.pl/oswiata.htm, e-mail: wojciech.ksiazek@solidarnosc.gda.pl
80-855 Gdańsk, ul Wały Piastowskie 24, tel.: (0-58) 308-44-22, tel./fax: (0-58) 305-71-72

Gdańsk, 2 czerwca 2006 roku

Dyrekcja i Pracownicy

Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku

Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy,

W imieniu Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Gdańskiego serdecznie dziękujemy za zaproszenie na uroczystość obchodów 60 – lecia Biblioteki. Gratulujemy wszystkim, dzięki którym można obchodzić ten Jubileusz.

W sposób szczególny dziękujemy Państwu za podejmowanie różnych inicjatyw wzbogacających ofertę Biblioteki, takich chociażby jak zorganizowanie w ubiegłym roku dużej konferencji na temat „*Co dała Solidarność polskiej szkole?*”

Dziękujemy Państwu za stałą współpracę, wspieranie działań Filii Biblioteki Pedagogicznej, które spełniają ważną rolę doskonalącą nauczycieli w poszczególnych miastach i powiatach województwa pomorskiego.

Wyrażamy też nadzieję na stale rosnącą troskę organu prowadzącego, tak jeżeli chodzi o sprawy pracownicze, jak i poszerzanie zbiorów bibliotecznych oraz stworzenie systemu łączności internetowej ze wszystkimi Filiami oraz szkołami w naszym województwie.

Życzymy Pani Dyrektor, wszystkim czynnym i emerytowanym Pracownikom Biblioteki - satysfakcji z czasami trudnej, ale i ważnej pracy na rzecz wzbogacania wiedzy, umiejętności pedagogicznych ludzi oświaty w naszym regionie. Życzymy także zdrowia oraz pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami pamięci i szacunku:

Bożena Brauer
(Przewodnicząca „S” oświatowej w Gdańsku)

Wojciech Książek
(Przewodniczący Sekcji)

*Książka - okręt myśli żeglujących po oceanach czasu
i troskliwie niosący swój drogocenny ładunek
z pokolenia na pokolenie (Roger Bacon)*

*Pani Dyrektor
Małgorzata Kłos
Pracownicy
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*

Biblioteka Pedagogiczna - gromadząc i udostępniając dzieła literackie i naukowe oraz dokumenty działalności edukacyjnej - wspiera nauczycieli w doskonaleniu i samodoskonaleniu zawodowym.

Jubileusz 60-lecia działalności Waszej Biblioteki pozwalają dostrzec, że w bardzo odmiennych okresach historycznych, Placówka podejmowała i współrealizowała najważniejsze zadania oświaty narodowej.

Gratulując wspaniałych sukcesów i bogatej tradycji, życzę Pani Dyrektor, Nauczycielom - Bibliotekarzom, wszystkim dawnym i obecnym Pracownikom, pomyślności w życiu osobistym i zawodowym, a Bibliotece trwania i dalszego rozwoju.

Małgorzata Kowalska
Dyrektor ODN w Słupsku

2 czerwca 2006r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



dr Maria Pelczar
Dyrektor
Biblioteki Gdańskiej
Polskiej Akademii Nauk

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



**BIBLIOTEKA GDAŃSKA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

80-858 Gdańsk, ul. Wałowa 15
tel. +48 58 301-22-51 do 54, tel./fax. +48 58 301-55-23
e-mail: bgpan@bgpan.gda.pl
www.bgpan.gda.pl

**Szanowna Pani Dyrektor
Małgorzata Kłos
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka**

Wielce Szanowna Pani Dyrektor,

W imieniu własnym i całego Zespołu Biblioteki Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk składam na Pani ręce dla wszystkich Pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej serdeczne gratulacje i życzenia z okazji jubileuszu 60-lecia rozpoczęcia działalności i 30-lecia nadania Bibliotece Pedagogicznej jakże zaszczytnego i zobowiązującego imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej.

Podjęta w 1946 roku przez Kazimierza Jasiulańca decyzja o stworzeniu w Sopocie biblioteki gromadzącej książki dla rozpoczynającej naukę młodzieży polskiej oraz uczących ją nauczycieli w bardzo krótkim czasie zaowocowała powstaniem prężnej, szeroko znanej placówki oświatowej – obecnej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej.

Ciesząc się wraz z Państwem wszelkimi Waszymi osiągnięciami na niwie popularyzacji wiedzy i kultury, a przede wszystkim szerzenia miłości do książki, życzymy wielu dalszych wspianiałych inicjatyw oraz coraz szerszego grona czytelników.

Z wyrazami głębokiego szacunku

DYREKTOR

Maria Pelczar
dr Maria Pelczar

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Pani mgr Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku

Szanowna Pani Dyrektor,

W imieniu dyrekcji i pracowników Biblioteki Głównej Politechniki Gdańskiej proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje i wyrazy najwyższego uznania z okazji wspaniałego Jubileuszu 60-lecia istnienia oraz 30-lecia nadania imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej kierowanej przez Panią placówce.

Gratuluje dotychczasowych dokonań, które pozwoliły na wykształcenie wielu pokoleń pedagogów oraz postawiły Bibliotekę w rzędzie najnowocześniejszych bibliotek specjalistycznych w kraju.

Życzę Pani Dyrektor i całemu zespołowi pracowników wielu sukcesów w pracy naukowej i dydaktycznej, a także zadowolenia środowiska naukowego Pomorza z efektów współpracy z Wojewódzką Biblioteką Pedagogiczną.

Jak najserdeczniej życzę, aby Biblioteka w następnym 60-leciu działalności osiągnęła jeszcze większe sukcesy.

Dziękując za dotychczasową współpracę z Biblioteką Główną Politechniki Gdańskiej mam nadzieję na jej kontynuację dla dobra całego środowiska naukowego Pomorza.

Z wyrazami szacunku

Bożena Maluc



REKTOR
POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Gdańsk, 22 maja 2006 r.

Pani
mgr Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej

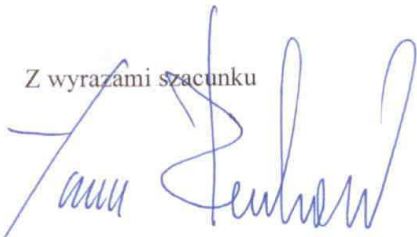
Szanowna Pani Dyrektor,

najserdeczniej dziękuję za zaproszenie na uroczystość 60-lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku.

Jednak z uwagi na wcześniej przyjęte zobowiązania, 11th EMEA Academic Forum May 30 – June 1st 2006 in Dublin Ireland, zmuszony jestem z przykrością poinformować Panią Dyrektor, że nie mogę wziąć udziału w tej sesji.

Składam serdeczne gratulacje z okazji pięknego jubileusz Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej, tak bardzo zasłużonej dla rozwoju naszego regionu, a uczestnikom sesji ciekawych wyników badań naukowych.

Z wyrazami szacunku


prof. dr hab. inż. Janusz RACHOŃ



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Urszula Sawicka
Dyrektor
Biblioteki Głównej
Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego



*Szanowna Pani
Mgr Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku*

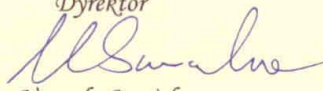
Szanowna Pani Dyrektor,

Z okazji 60-lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku oraz 30-lecia nadania imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej składam na Pani ręce serdeczne gratulacje oraz życzenia dalszej owocnej pracy na rzecz pomorskiej edukacji oraz aktywnego wspierania środowiska oświatowego.

Pragnę wyrazić uznanie za dotychczasowy trud gromadzenia, przechowywania i udostępniania zbiorów, służących w szczególności potrzebom kształcących się nauczycieli oraz studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela.

Dziękując za dotychczasową dobrą współpracę życzę Pani Dyrektor i Pracownikom Biblioteki wielu sukcesów w pracy zawodowej, które przyczyniają się do rozwoju Biblioteki jako nowoczesnego ośrodka informacji edukacyjnej.

*W imieniu Zespołu Pracowników
Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego*

Dyrektor

Urszula Sawicka

Sopot, 2 czerwca 2006 r.

Gdańsk 2 czerwca 2006 roku

Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku

Szanowne Pani Dyrektor.

W imieniu pracowników Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego oraz swoim własnym pragnę złożyć na Pani ręce najserdeczniejsze gratulacje z okazji podwójnego jubileuszu Pedagogicznej Biblioteki Publicznej.

Życzymy Pani oraz zespołowi biblioteki następnych lat sukcesów i satysfakcji w prowadzeniu wzorcowej instytucji jaką bez wątpienia jest Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka.


Iwona Koperkiewicz

Dyrektor
Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Gdańsku



60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



mgr inż. Anna Grygorowicz
Dyrektor
Biblioteki Głównej
Akademii Medycznej w Gdańsku

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

www.biblioteka.amg.gda.pl
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
AKADEMIA MEDYCZNA GDAŃSK

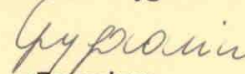
Szanowna Pani
mgr Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku

Z okazji jubileuszu 60-lecia istnienia *Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku* oraz 30. rocznicy nadania jej imienia *Gdańskiej Macierzy Szkolnej* pragnę wyrazić uznanie i szacunek dla dotychczasowych osiągnięć i dokonań zarówno Pani Dyrektor, Pani poprzedników oraz tych wszystkich, którzy przez lata budowali jej prestiż.

Miniony okres działalności Państwa placówki, mimo trudnych warunków w jakich trzeba było działać, jest naznaczony codzienną pracą bibliotekarzy wykonywaną z zaangażowaniem, pasją, oddaniem książce i wyjątkowym czytelnikom.

Na kolejne lata proszę przyjąć gorące, składane na Pani ręce, życzenia dla całego Zespołu wielu równie pięknych jubileuszy, dynamicznego rozwoju kierowanej przez Panią placówki oraz niegasnącego entuzjazmu przekuwanego na liczne sukcesy.

mgr inż. Anna Grygorowicz



z Zespołem

Biblioteki Głównej
Akademii Medycznej w Gdańsku



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Anna Michalska
Dyrektor
Biblioteki Głównej
Akademii Muzycznej w Gdańsku

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



Dyrekcji oraz pracownikom z okazji
60 rocznicy powstania Pedagogicznej Biblioteki
 Wojewódzkiej w Gdańsku najlepsze życzenia
składają

Anna Michałska
z zespołem pracowników
Biblioteki Głównej
Akademii Muzycznej

Gdańsk, 2.06.2006



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Roman Wojciechowski
Dyrektor
Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Sopocie

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

SOPOCKA BIBLIOTEKA IM. JÓZEFA WYBICKIEGO

„Wszystko co we mnie dobre, zawdzięczam książce”

Pani

Małgorzata Kłos

*Dyrektor Biblioteki Pedagogicznej Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*

W dniu 60. rocznicy powstania Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w mieście Gdańsku, śledząc sukcesy, jak i trudności dnia codziennego, w imieniu pracowników Sopotkiej Książnicy oraz swoim własnym, składam serdeczne gratulacje i wyrazy szczerego uznania dla dotychczasowych dokonań i osiągnięć.

Życzymy Pani Dyrektor i wszystkim pracownikom Biblioteki wiele radości w spełnianiu bibliotekarskiej misji oraz dalszej owocnej pracy na niwie kultury.

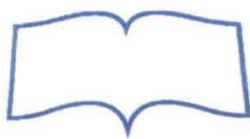
Roman Wojciechowski



*Dyrektor
Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Sopocie*

Sopot, 2 czerwca 2006 r.





MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W GDYNI

81-401 GDYNIA, UL. ŚWIĘTOJAŃSKA 141/143, TEL/FAX +48 58 622 64 17, TEL. +48 58 622 73 55

Pani
Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku

Szanowna Pani Dyrektor,

Z okazji Jubileuszu 60-lecia Biblioteki składamy serdeczne gratulacje i wyrazy uznania dla owocnej pracy na rzecz pomorskiej edukacji.

Jednocześnie pragniemy wyrazić uznanie za wieloletni trud przechowywania i upowszechniania dorobku kulturalnego ku pożytkowi obecnych i przyszłych pokoleń.

Wszystkim Pracownikom Biblioteki życzymy dalszych sukcesów w działalności bibliotekarskiej, by Państwa praca dawała moc satysfakcji i radości, a także zawsze znajdowała uznanie licznych czytelników.

W imieniu Zespołu Pracowników

Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Gdyni
z up. Thendt

Gdynia, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Danuta Balcerowicz
Dyrektor
Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Wejherowie

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Z okazji
60-lecia działalności
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w imieniu bibliotekarzy wejherowskich bibliotek publicznych

Koleżankom z Gdańska

z całego serca życzymy,
by praca wśród dzieł piśmienniczych
zawierających myśl ludzką dawała wiele satysfakcji.

*Z*yczymy spełnienia marzeń
i wszystkiego co najlepsze w życiu rodzinnym
i zawodowym.
Niech żmudna, ale jakże piękna praca wśród książek,
daje zadowolenie i powoduje wzrost czytelnictwa
wśród mieszkańców Pomorza.



Dyrektor Powiatowej i Miejskiej
Biblioteki Publicznej w Wejherowie

Danuta Balcerowicz
Danuta Balcerowicz

Wejherowo, 2 czerwca 2005 roku



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Elżbieta Mieczkowska
Dyrektor
Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej
w Elblągu

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

*Kto stawia sobie za cel doskonałość
osiąga więcej niż przeciętność.
Kto stawia sobie za cel przeciętność,
nie osiąga nawet tyle*
Mądrość chińska

Szanowna Pani
Małgorzata Kłós
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku

*Z okazji Jubileuszu 60 lecia działalności Pedagogicznej Biblioteki
Wojewódzkiej w Gdańsku składamy Pani oraz zespołowi pracowników
serdeczne podziękowania oraz słowa uznania.*

*Życzymy bibliotekarzom i bibliotece dalszego wspianego rozwoju,
umacniania roli placówki w mieście i w województwie oraz systematycznego
wzrostu liczby użytkowników.*

*Tak doniosły Jubileusz jest okazją do zaakcentowania szczególnej roli
oraz znaczenia instytucji upowszechniania książki i czytelnictwa. Od
sześćdziesięciu lat PBW w Gdańsku spełnia w środowisku ważne funkcje
oświatowe, wychowawcze oraz kulturotwórcze, przede wszystkim zaś
zapewnia dostęp do zasobów polskiej oraz światowej nauki i kultury.*

*W tym uroczystym dniu wszystkim pracownikom Pedagogicznej
Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku życzę pomyślności w życiu osobistym oraz
pełnej satysfakcji z pracy zawodowej.*

MAŁGORZATA BIBLIOTEKA
PAGOGICZNA w ELBLĄGU
ELBLĄG, ul. Skrzydlata 15
TEL. (55) 232-78-35
NIP 578-10-48-894

DYREKTOR
S. Mieczkowska
Biblioteka Mieczkowska

Elbląg, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Mariola Łukasiuk
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Słupsku

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Słupsk, 2 czerwca 2006 r.

*„Wspaniałe są księgi, które z wieku po wiek
Gromadzi skrzętnie każdy bibliotekarz.
Bo każda inna ma twarz, tak jak człowiek,
Bo każda inny ma duchowy profil.
I są zwierciadłem, w którym się odbija
Wszystko, co wieczne i co nie przemija.”*
Henryk Zwierzchowski

**Dyrekcja i Pracownicy
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku**

60 lat to czas wspomnień, refleksji i nowych planów. Niech te chwile pozwolą z optymizmem spojrzeć na dalszy rozwój Waszej placówki, która już od ponad pół wieku służy nauczycielom, studentom i uczniom w ich doskonaleniu.

60-letni katalog Waszych dokonań jest bardzo bogaty i zasługuje na najwyższe uznanie. Serdecznie gratulujemy Jubilatce wspaniałych osiągnięć, które z Waszej inicjatywy i dzięki Waszej wspaniałej pracy udało się realizować dla dobra czytelników.

Życzymy nieustającej wytrwałości i entuzjazmu w pracy, wielu ciekawych pomysłów i inicjatyw na rzecz środowiska oświatowego oraz wszelkich sukcesów na niwie zawodowej oraz w życiu osobistym.

Z wyrazami sympatii


Mariola Łukasiuk

Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku
wraz z pracownikami



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



Sylwia Czachorowska
Dyrektor
Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej
w Olsztynie

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



WARMIŃSKO-MAZURSKA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
im. Profesora Tadeusza Kotarbińskiego

10-165 Olsztyn
ul. Natalii Żarskiej 2
tel./fax (089) 527 39 41

Olsztyn, 2 czerwca 2006r.

*Dyrekcja i Pracownicy
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*

Z okazji 60-lecia powstania i działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku składam całemu Zespołowi serdeczne gratulacje i wyrazy uznania za wieloletnie gromadzenie i upowszechnianie dorobku myśli pedagogicznej.

W dniu Jubileuszu życzymy bratniej bibliotece dalszego pomnażania zbiorów, rozwoju komputeryzacji, rosnącego budżetu oraz mądrych i spolegliwych bibliotekarzy, rozmiłowanych w swoim zawodzie i czerpiących wiele satysfakcji z pracy. Życzymy przychylności władz miast i województwa – i wielu, wielu sukcesów.

Z wyrazami szacunku

DYREKTOR

mgr Sylwia Czacharowska



60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



Dariusz Szymerowski
Dyrektor
Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 dla Nieśłyszących
w Wejherowie

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.

Wejherowo 02.06.2006

Najserdeczniejsze życzenia wszelkiej
pomyślności w Dniu Wspaniałego
Jubileuszu

w imieniu wszystkich swoich współpracowników

składa

Dariusz Szymonowski





60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



*W imieniu pracowników 13 Filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku życzenia składał
Pan Andrzej Wielewski – Kierownik Filii PBW w Chojnicach*

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



WOJEWÓDZKI ZESPÓŁ SZKÓŁ POLICEALNYCH
IM. MATKI TERESY Z KALKUTY W STAROGARDZIE GDAŃSKIM
ul. Skarszewska 7, 83-200 Starogard Gdański
Tel./fax. (058) 562-36-16
e-mail mszstarogard@poczta.onet.pl

*Pani
Małgorzata Kłos
Dyrektor
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Gdańsku*

Szanowna Pani Dyrektor

Z okazji 60-lecia istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku oraz 30-lecia nadania imienia Gdańskiej Macierzy Szkolnej proszę o przyjęcie serdecznych gratulacji oraz życzeń dalszego pomyślnego rozwoju. Ten wspaniały jubileusz jest świętem wszystkich osób, które swoim zaangażowaniem przyczyniły się do stworzenia renomy i prestiżu Biblioteki.

Wszystkim, którzy przysłużyli się do dzisiejszej świetności tej instytucji życzę powodzenia w dalszej pracy, wszelkiej pomyślności oraz kolejnych lat obfitujących w sukcesy.

*Dyrekcja
Grono Pedagogiczne i Młodzież
Wojewódzkiego Zespołu Szkół Policealnych
w Starogardzie Gdańskim*



60-lecie
*Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku*



dr Piotr Semków
Biuro Edukacji Publicznej
Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku

W 1937r. Komisarz Generalny RP Marian Chodacki określił sytuację w Wolnym Mieście Gdańsku jako „walkę o Jussę”. W ciągu 20-lecia swego istnienia Gdańska Macier Szkolna niejednokrotnie podejmowała tę walkę.

Z najserdeczniejszymi życzeniami z okazji jubileuszu

-Fioł sentus

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku



O, BIBLIOTEKO —

TY STOISZ NA STRAŻY
"NARODOWEGO PAMIĄTEK
KOSCIÓŁA"
#. MIKSIENICZ

Pani Dyrektor,

Pani i Panowie!

Pozwólcie, że w takim wyjątkowym
DNIU JUBILEUSZU Pedagogicznej
Biblioteki Wojewódzkiej złożyć Wam,
jej zastawionym Pracownikom, najlepsze
życzenia zdrowia, szczęścia i radości
w życiu osobistym i zawodowym, co bardzo
ważne, zadowolenia z wykonywanej
pracy, którą dla dobra tak wielu
pełnicie.

Łożcie wiele serdeczności
i pozdrowień.

Bożena Maciejewska
Gdańsk, 25.8.06.

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku

Wierszyk jubileuszowy – 60 lat PBW

Hej! Panowie oraz Panie
Nabierzcie powietrza w płucka
Dziś ma wielkie świętowanie
Biblioteka Wojewódzka.

Będziem śpiewać jej do rana
Ile tylko w piersiach tchu
Niechaj żyje nam kochana
Najmilsza Pe Be Wu!!

Nie do wiary, że lat tyle
Ma ta nasza Jubilatka
Wygląda nam coraz milej
Wciąż pięknieje nam w
dostatkach.

Jaka to jest nowoczesna
Komputery, faksy, ksero...
Nie marzyłam o tym we snach
Co dziś widzę tu dopiero.

Duma piersi me rozpiera
Zatem sto lat, sto lat, sto!!!
Chyba mi przyznacie teraz
Biblioteka – To jest To!!!

A gdy będzie po wiwatach
Po herbatce i tak dalej
Ja przypomnę dawne lata
I tych, co tu pracowali.

Ach! Łza w oku mi się kręci
Serce mocniej w piersi stuka
Kiedy w złożach mej pamięci
Wszystkich drogich osób szukam.

Pozwólcie, że chociaż kilka
Przypomnę dzisiaj z imienia
Niech ta jedna mała chwilka
Odkurzy je z zapomnienia.

W powojennych ciężkich czasach
Trzeba było znów at ovo
Mimo, że wciąż zamęt haseł
Zacząć pracę oświatową.

Więc się wzięły do roboty
Z dyrektorką Jasiulaniec
Za tych marnych parę złotych
Niosły oświaty kaganiec.

Dzionki całe i wieczory
-Taka to ich była mania-
Gromadziły księgozbiory
Lodzia, Ewa i Stefania.

Jestem pewna, że wciąż teraz
O te książki pełen troski
Wśród regałów krąży nieraz
Duch Maryi Szelańskiej.

A nad biurkiem w Informacji
O północy, choć na chwilę
Kto chce – mówię nie bez racji –
Zobaczyc może Lucylę.

A Janinka?

A Janinka taka krucha
Co dla historycznej prawdy
Nie uległa się komucha
Dzielnie ją głosiła zawdy.

O tych pracowników pierwszych
- Jeśli tylko Wam zechce się –
Których nie wymienił wierszyk
Zapytać możecie Czesię.

Mam nadzieję, że jest z Wami
Siedzi sobie obok Lusi
Zasypana pytaniami
Odpowiedzieć przecież musi.

Jeśli już o Lusi mowa
Dzięki Jej wielkim staraniom
Jest i pomoc dodatkowa
Przypominam o tym Paniom.

Imion, nazwisk litanija
Jakby w jakimś pamiętniku
W wierszach „ku czci” się przewija
Zebranych w jednym tomiku.

Same Panie?

A Panowie? Byli, owszem
Ale oni Mili moi
Są z historii nieco nowszej
Jak i Ten, co skromnie stoi.

Wojtek, Pokaż się do licha!
Tyś się z ich gromadki ostał
Opisz Bolka, Jana, Zdzicha
Tudzież Władzia – sprawa prosta.

Władzio postać to ciekawa
Pisał wiersze, gdy miał weneę
Ile z siebie w pracy dawał
Spytać trzeba by Irenę.

I widzicie Drodzy moi
Jak opowieść się rozrasta
Już się w głowie dwoi, troi
Czas zakończyć wiersz i basta!!

Zatem – takim kończę go
wiwatem:

Żyjcie zdrowo i radośnie
Niech Was mija wszelkie zło
Niech zapał do pracy rośnie
Biblioteka – To jest

P.S.

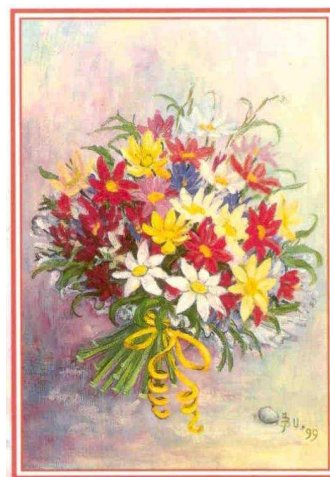
Przesyłam ten słowny wierszyk
jako mój mój pamięci o Bibliotece,
o jej wszystkich obecnych i byłych Pracownikach
którzy mieli jubileuszowych zyczeń
i serdeczności.

Bożena Maciejewska

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



60-lecie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku



Z okazji 60-let Pedagogicznej
Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku
oraz 30-lecia nadania jej imienia
Gdańskiej Macierzy Szkolnej
przekazujemy wszystkim pra-
cownikom Biblioteki najserdecz-
niejsze życzenia dalszej owocnej
pracy dla dobra szkoły i tych,
którzy poprzez korzystanie

ze zbiorów Jubilatki służyci chęć
gdańskiemu społeczeństwu i Ojczyźnie.
Jesteśmy szczęśliwi, że i nam przy-
padło w udziale uczestniczyć w
tak pozytywnej działalności.

Wtedy starsi Albin Mechrowski,
P.S. Dziękujemy za pomysł. Niestety
wiek i zdrowie nie pozwalają
nam uczestniczyć w Waszej
radości. Życzymy Wam wszyst-
kiego dobrego. Myślimy jeste-
my z Wami!

Pruszcza Gd. czerwiec 2006

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.



PEDAGOGICZNA
BIBLIOTEKA
WOJEWÓDZKA
IM. GDAŃSKIEJ
MACIERZY
SZKOLNEJ
W GDAŃSKU

60-lecie
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej
w Gdańsku

1	Michał Ogórek	2	Jacek Sawłowski	3	Damian Strączek
		Rysunki		Układ	

**NAJLEPSZY
OGÓREK,**

CZYLI KALENDARZ NA KAŻDY ROK

Dругей копы (т. 60-м)
lat
Pedagogicznej Biblioteki
Wojewódzkiej
✓ Gdańsku

Michał
Ogórek

Wydawnictwo Znak
Kraków 2005

maj 2006

Gdańsk, 2 czerwca 2006 r.